

OLOFSSON HELSING
RUDBECKIUS, JOHANNES, D.Ä.

**Controversiæ logices vel potius earum
epitome, / collecta & conscripta à M.
Johanne Rudbeckio Nericio ... : ac primum
ibidem tot privatis disputationibus
examinata, quot libellis comprehensa, deinde
o**

(Arosiae) :
1629

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- ➔ Få samma utseende och känsla som med originalet!
- ➔ Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- ➔ Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- ➔ *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- ➔ *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

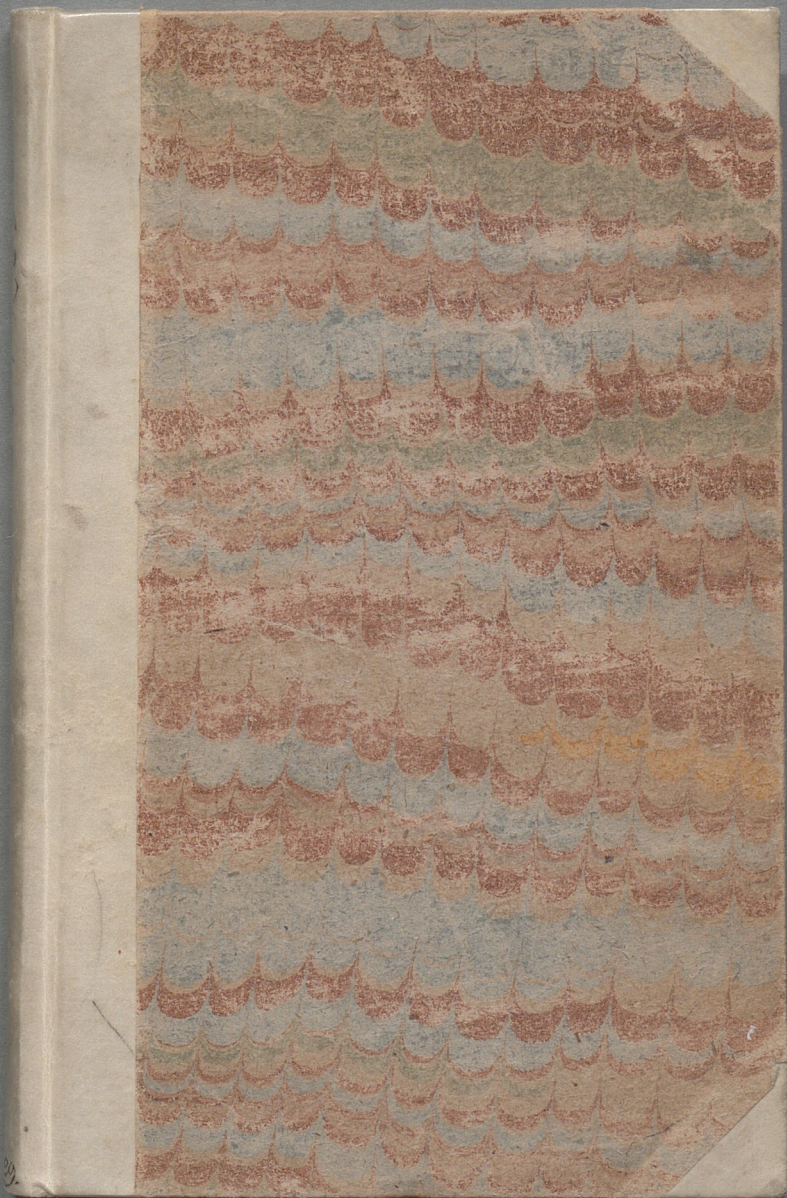
- ➔ Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> lla boken.

- ➔ <http://search.books2ebooks.eu/>

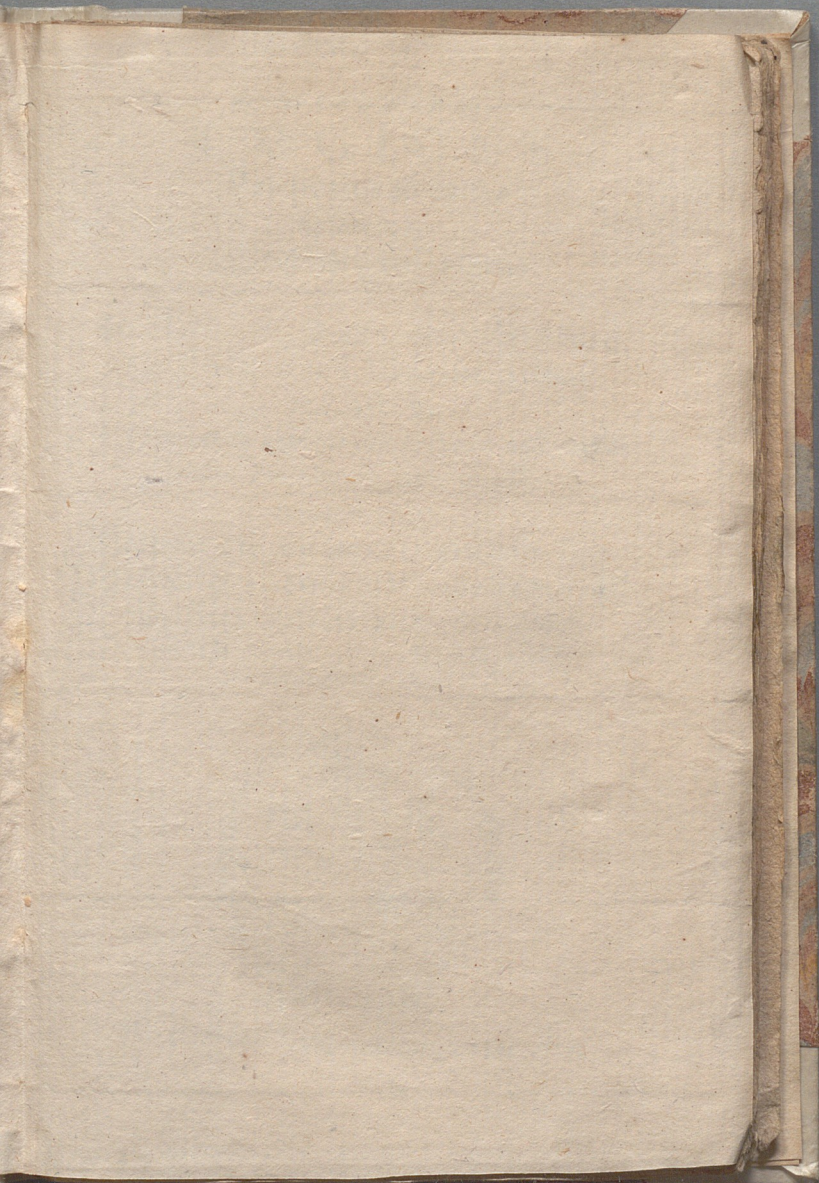

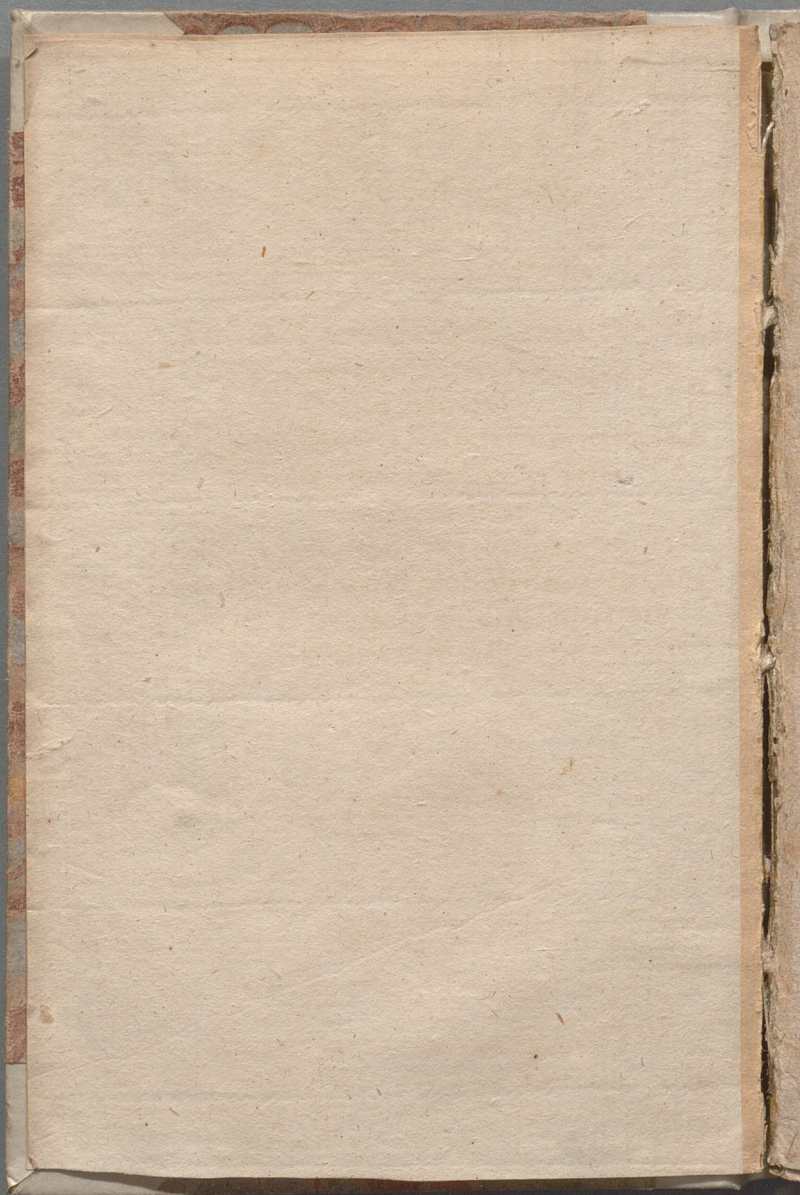
För 1700.
Filos.
o

F 1700

1579

CONTROVERSIAE
LOGICES

Vel potius Earum

Epitome,

Collecta & conscripta

M. JOHANNI RUDBECKIO NERICIO,
in illustri Acad. Upsaliensi Pro-
fessore. p.

*Ac primum ibidem tot privatis disputatio-
nibus examinata, quot libellis
comprehensa,*

Deinde ordine parum mutato & e-
mendato, ab eodem Wittenbergæ, &
vicissim Upsaliæ aliquoties dis-
cussa & ventilata, Nunc Demum prae-
missa Arosiæ, A. 1629.

Ut Ferrum Ferro acuitur, ita vir viro.

Compl. Analyt.

Propter luctum hunc animum augere in
animum. Propter alia dicitur.

Com. Spec.

at huiusmodi sunt de luctu, semper
luctus in dicitur in de luctu in dicitur
luctu.

Argumentatio Analytica,

at dicitur luctus gaudium, dicitur abgale
gaudium in luctu, huiusmodi dicitur Alkali
dicitur. in luctu dicitur.

typica

ad hunc luctum gaudium dicitur in dicitur
gaudium, dicitur abgale dicitur gaudium.
huiusmodi dicitur ex eo quod ex ob-
servatione dicitur in dicitur. Ibi ex dicitur.
no, quod aliter non dicitur huiusmodi,
Clarius. huiusmodi dicitur quod si dicitur
gaudium et observatum. Ibi, quod aliter
in dicitur.

huiusmodi dicitur dicitur.

aliter

huiusmodi dicitur dicitur dicitur dicitur
in dicitur. huiusmodi dicitur dicitur
huiusmodi dicitur. huiusmodi dicitur
huiusmodi dicitur in dicitur huiusmodi dicitur
vile et huiusmodi. huiusmodi dicitur
ex eo quod huiusmodi dicitur. huiusmodi
huiusmodi dicitur dicitur huiusmodi dicitur

M. ANDREÆ JOH. PRYTZ,
S. R. Mis. Concionatori aulico
Adelissimo,
Nec non

Dr. M. SVENONI NICOLAE
Gudhemio, in Schola Cathedrali
Scarenfi S. S. Th. Lectori Diligen-
tissimo.

Amicis, & in Christo fratribus p. Di-
lectis & honorandis, S. in Christo p.
& officia semper paratiss-
sima deferu.

*Nte Quadriennium,
Reverendi & Humanissimi
viri, ad quorundam deside-
rium, Logicam quandam
edidi, quam ipse ante ali-
ejus studio in Academiis de-
rum meorum Discipulorum
idq. ob causas, meo quidem
suis contemnendas. Easdem*

[illegible]

EPISTOLA.

ob causas nunc etiam Controversias Logicas typis descriptas in publicum exire patior. Eo quod idem jus cum ipsis Præceptis obtinere videbantur. Causas tamen hic non re-
peto, quandoquidem in Præfatione, vel Epi-
stola Dedicataria ipsius Logices illas atigi,
& quantum satis indicavi.

Non sum nescius, quod non tantum vulgus
Literatorum, sed etiam ex primoribus non-
nulli, Logica Præcepta non magni faciant;
sed usum tantummodo requirant, Controver-
sias v. in tantum averfentur, ut eas non modo
inutiles, sed etiam rei literariae noxias & per-
niciosas existiment, in quibus cognoscendis
tempus inutiliter teratur, & ingenia rixis fu-
tilibus aßvescunt. Quapropter etiam Non-
nulli Hujus Præceptis tantum leviter degusta-
tis, Controversiis v. prorsus præteritis, ad ipsam
Philosophiam, imo superiores Facultates, Medi-
cinã, jurisprudentiam, ipsamq; Theologiã per-
discendas recta properant; nequaquam dubi-
tantes, quin viri undiquaq; Doctissimi eva-
dant, etiamsi Logices adminicula destituti
rem tantam aggrediantur. Verum, Si recte
judico, ejusmodi audaculi spe multum fra-

ustrantur, sed si in summa viderentur, strantur,
autem auctoribus, ut si qui, si Philosophia teret, et
in his Philosophis per se ad argumentum, quin
et. Hujusmodi, et alius propter vulgum, qui
omnibus in, et alius, igitur, sufficit.

DEDICATORIA.

frantur, nec unquam ad Eruditionis fasti-
gium ascendunt; sed in inferioribus gradibus,
relictis pro semidoctis haberi, nec ab aliis ma-
gnifери solent. Etenim ad solidam Eruditio-
nem, vel quod idem est, ad accuratam rerum
cognitionem devenire quomodo poterit, qui
instrumento ad hanc comparandam maxime
necessario destituitur. *Usus* quem urgent,
habere nemo potest, quin ipsa Præcepta prius
didicerit. *Usus* quippe rei existentis est, Rei
non existentis, nec usus aliquis esse potest.
Præcepta a. qui tenere dicatur, qui de eorum
veritate & certitudine adhuc certus non est.
Quod absq. controversiarum cognitione quis
esse nequit: cum sine hac, quid pro aut contra
dici, quibusve rationibus hoc vel illud adstrui
vel destrui possit, tuopiter ignoret.

Quam igitur necessaria est ipsa Logica,
ejusq. Maximus & uberrimus usus, tam ne-
cessaria quoq. est Logicarum controversiarum
Mediocris Cognitio, Nisi in ipso etiam usa
semper hesitare, & perpetuis dubitationum
fluctibus continuo agitari velimus.

Hic tamen non diffiteor, Nonnullos partim
ocij partim ingenij abundantia modum excessi-

ei ut aliquid de his eorum sisse satis faciat.

et per hoc autem licet in his per promptis que
est de his etiam, etiam ut per se per se autem per
ut per se per se etiam, nec de per se per se
per se etiam, etiam de per se per se, etiam per se

EPISTOLA.

fisse, qui eo usq. Logicas Controversias multi-
plicarunt, ut de minutissimis etiam & minime
necessariis Questiones moverint, easq. adeo
auxerint, ut ipsi sibi vix finem ponere aut mo-
dum statuere potuerint, Quas omnes Legere
& relegere, ac penitus cognoscere, non exi-
guum tempus, sed dimidiam pene hominis
aetatem requireret, atq. ita ab omni ipsarum
rerum vel realium Scientiarum indagatione
aliquem retardaret. Eoq. modo rerum cogni-
tioni magis impedimento quam adjumento re-
vera esset.

Uti igitur Mediocris & necessaria controversiarum Logicarum notitia omnino requiritur: ita nimis scrupulosa & pene superstitiosa, ut superflua merito rejicitur. Praesertim ab ijs, quibus non omnem aetatem in illis atq; adeo Logices professione exigere animus est, Sed ad altiora aliquando adspirant, & vel Ecclesia vel Reip. in alijs Functionibus inservire satagunt.

Quocirca, ut etiam hac in re Modum & Mediocritatem me amare & tenere ostenderem, Controversiarum compendium vel Epitomen collegi, meisque discipulis examinandam

radum infusione, et aqua, chato, prae in PRO-
ven, si hoc non obediens habuit Audire,
qui in di ad videndum debet huius Majest
huius ubi dicitur huius fuisse decess
epi huius debet episcopi huius

DEDICATORIA.

proposui. In qua, sicut in ipsis Præceptis ipsum
secutus sum Aristotelem, cum quo ad ordinem,
tum quo ad ipsas Res & Sententias plerumq;
libere tamen, ut sicubi alium rectius sentire,
vel sententiam planius exposuisse animadver-
terim, veritatem magis quam præceptorem.
& lucem quam tenebras me amare ostende-
rim. Itaq; multa, imo integra interdum capi-
ta præterij, obscuriora planioribus verbis il-
lustravi, & ab alijs proluxe tractata paucissi-
mis quandoq; indicavi. Ea tamen retinens que
ad mediocrem Logices cognitionem necessa-
ria videbantur, & qua in tali compendio re-
tineri conveniebat. Hanc qualemcumq; con-
troversiarum Epitomen V. Rtijs ijsdem fere
de causis inscribere & dedicare placuit, qui-
bus ipsam Logicam, V. Rrum amicis & fami-
liarib. dedicavi. Non quod vobis magis quam
illis alicui usui deinceps fore existimem, vel
quod V. Rtijs tantum ocij a quotidianis voca-
tionis laboribus superesse credam, ut denuo hæc
Scholastica ruminari liceat: Sed quod,
sicut illi hæc Logica præcepta a me audive-
runt, dum e primum, peregrinis Academicis
in Patriam reversus Philosophiam tractare.

*non tamen populo agere, & fructu. non capiunt hi-
um; ex eo, quod populo causa parat.
Offertur.*

EPISTOLA DEDIC.

capit. ita & V. Ræ eadem a me denuo ex ijs-
dem reverso non modo audivistis, sed etiam
in ijsdem examinandis & ventilandis stre-
nuam operam navastis. Sicut igitur illi re-
ctissime de meo priori vice studio, intentione
& diligentia, adeoq. ipsa re tota judicabunt,
ita etiam vos de ijsdem hac posteriori vice,
Sincerissime judicaturos confido. Ut pote qui
hisce exercitijs a principio ad finem non sine
vestro (ut spero) aliquo fructu & emolumen-
to quam diligentissime interfuistis. Quam-
obrem ut per vos ha lucubratiuncula alijs ac-
ceptiones & utiliores fierent, V. Rijs eas po-
tissimum inscribere & dedicare volui. Acci-
pite itaq. hoc tenue munusculum eo animo quo
a me profectum est, Et quod vobis usui non
est, cum vestris Liberis vel Clientibus, qui
forte huic studio nunc operam dant vel brevi
daturi sunt, lubentes communicate. Non erit
illis minus acceptum quam vobis ipsis quando
per atatem his operam dedistis. Meq. ipsum &
mea ut hætenus, ita etiamnum vobis comen-
data habete. Quibus V. Ræ cum omnibus si-
bi charis Divina protectioni comendata sunt
to. Aros. pridie, Non. Jul. A. 1629.

JOH. RUDBECKIUS,

I.

CONTROVERSIARUM

LOGICARVM

LIBER I.

De Definitione & Distributione

Logicæ.

CONTROVERSIAM PRIMAM

De Quibusdam in genere.

I.

Questio. An Logica sit necessaria? Necessarium est duplex, nimirum Absolutè, quod nullo ordine ad aliud habito, aliter se habere non potest. ut Deum esse, hominem esse animal. vel ex hypothese, quod propter aliud necessario requiritur.

Et hoc iterum, vel simpliciter necessarium est, cum sine hoc alterum nullo modo fieri potest. ut cibus ad vitam sustentandam. Vel ad benè esse, sine quo difficulter alterum habetur. ut equus ad faciendum iter.

3. Hoc postremo tantum modo Logica propter

pter rerum cognitionem est necessaria, ut potè
sine qua Philosophia difficulter addisci po-
test.

P. Tatar. Proxmio log. p. 6. dub. 3. Zab. lib. I. de
const. Log. c. 12. Coll. con. Quæst. proxm. 6. Casus
in Summa veter. interp. in log. Arist. p. 19.

II. An Scientia & Ars pro eodem à Philosophis sumantur?

1. Licet Plato, Arist. alijsq; has voces pro-
miscue usurpasse reperiantur, nihil tamen ve-
tat ubi res exigit eorum etiam exemplo eas
distingvere & in propria significatione quam-
libet usurpare. Buman. lib. I. ὑπομνη. Log. c. 4.

III. An Logica & Dialectica pro eodem ab Aristotele habeantur?

1. Schaliger & Scheckius pro eodem acci-
piunt. Pacius in principio comment. in org.
Arist. loca citat in quibus Arist. etiam promi-
scue his nominibus usus sit.

2. Attamen ex multis locis constat, eum
quoties propriè loqui voluerat, Logicam pro
tota ratiocinandi facultate, Dialecticam pro
facultate probabiliter in utramq; partem dis-
putandi, accepisse. ut top. lib. I. c. 2.

Zab. lib. I. De nat. Log. c. 9. Coll. con. Q. proxm. 4.
art. I. Goclen. Pro. p. I. Q. I. Douzaeus lib. I. com.

LOGICARVM LIBER. I. 3

in Log. Rami p. 54. 5. 6. 7. Alb. Voitus Disp. Log. p. 34.

IV. An Logica per Logicam acquisita sit?

Resp. Logica triplex est, Artificialis, Usualis & Naturalis, illa initio per has acquisita est, nunc vero etiam per Artificialem acquiritur. Tat. proæm. Log. fol. 2. Dub. 2. Sicut oculus & perspicilla, ille natura videt, hæc juvant naturam.

CONTROVERSIA II.

De Genere Logices.

I.

Quæstio. An Logica sit Scientia una, an plures? Tatar. Proæ. Log. fol. 2. dub. 3.

II. An Logica sit Scientia practica?

Tat. in proæm. côm. in Org f. 3. Coll. con Q proæ. 4. art. 5. Casus in log. c. 3.

1. Siquidem cognitio modi ratiocinandi est propter ipsam actionem, scilicet Ratiocinationem, quæ est conditio Philosophia Practica probabile videtur Logicam in earum numero esse.

2. At non solum requiritur in Practicis Scientijs ut cognitio sit propter operationem, sed etiam ut operatio ad alium finem ulterio-

rem non dirigatur, tum ut hac operatio sit alterius potentia ab intellectu, naturaliter in-
tellectione posterior, nata conformiter elici
Recta Rationi, ut sit recta.

Cujusmodi cum non sit Ratiocinatio, Lo-
gica inter Scientias Practicas locum non re-
perit.

III. An Logica sit Scientia?

1. Quando Scientia vox latè sumitur pro
quacumq; rerum cognitione, vel etiam pro cer-
ta cognitione per Demonstrationem acquisita,
usurpatur, etiam Logica competere potest.

2. Quando a. propriissimè, ut apud Philos.
1. post. Anal. c. 2. Et. 6. Eth. 3. nequaquam in
Logiceam quadrat.

3. Etenim Scientia in rebus Necessarijs, æ-
ternis & eodem modo semper se habentibus
versatur, & propter se expetitur, Logica v.
in Ratiocinatione quæ ad voluntatem nostram
mutatur & conformatur est occupata, nec pro-
pter se, sed propter rerum cognitionem addi-
scitur.

Tatar. in proem. quæst. in org. fol. 1. Coll. con. Q.
prox. 4. Art. 3. Casus c. 3.

IV. An Logica sit modus sciendi?

Tatar. proemio Log. fol. 2. dub. 1.

An

LOGICARVM LIBER. I. §

V. An Logica sit Ars? ut Philip. Schalig. Scheek. & Pacius statuunt?

Zab. lib. I. & De Nat. Log. c. 8. Coll. con. Q. proxima
I. art. 1. Goel. probl. p. I. problemete 3. Beur. p. cda-
go. part. 2. f. 100. Voitus Disp. Log. p. 30.

1. Quia utrumq; vocabulum *παιδεία* est, dubitari potest, quid utroq; quis intellectus velit:

2. Nam si cum Galeno Artem pro omni habitu & facultate qua ingenio & industria humana inventa est, & per institutionem propagatur, acceptam velit; quid ni Logica etiam Ars erit:

3. Sin v. cum Arist. 6. Ethic. cap. 4. προῆξι ποιητικῇ μετὰ λόγῳ ἀληθῆς, hoc est, habitu efficiendi aliquid (ut nonnulli intelligunt) materiale opus quod post operationem alicubi per se existat; contrarium tenendum fuerit.

2. Phys. con. 3. & 86.

VI. An Logica sit Facultas?

Zab. lib. I. de Nat. Log. c. 9.

1. Proximum & verum Genus Logices esse nequit. Siquidem latè accepta vox omnem Disciplinam Docentem suo gremio complectitur. ut lib. I. de Morib. c. 1. Propriè verò Potentiam ad utrumq; contrarium denotat, ut

6 CONTROVERSIARVM

lib. 1. de Arte Rhet. Quo nomine tantum particula Logices nempe Topica congruenter assignantur.

VII. An Logica sit pars Philosophiæ?

1. Cum Philosophia late accipitur affirmativam tenemus, cum v. strictè in negativam descendimus.

3. de Anima, Manus dicitur pars corporis & ejus etiam instrum. c. 8. Facius initio com. in Org. Arist. Coll. con. Q. proz. 4. art. 4. Vois. p. 46.

CONTROVERSIA III

De Subjecto Logices.

I.

Quaestio. An Logica de rebus agat, an v. de intentionibus secundis?

Casus in summa vet. inter. c. 2.

Resp. Utens de Rebus, Docens de Intentionibus &c.

II. An Subjectum, sive Materia circa quam, Logicae utens, hoc est in usu existentis, vel rectius Logici sit etiam Non Ens?

1. Non Entis quatenus tale nulla sunt Accidentia, ideoq. nihil in eo quod consideret habet

bet Logicus. quatenus a. esse fingitur, vel fictū non esse, revera ostenditur, a Logica bene considerari potest.

2. Sive igitur omne Ens & Non Ens, eo modo acceptum, sive omne Ens Verum vel Fictum Logici subjectum esse statuas, idem dixeris.

3. Arist. n. 1. Elench. c. 11. t. 6. Et i Posteriorum c. 11. t. 8. ὅ γάρ ἐστιν inquit ὁ Διαλέκτικος περὶ γένους πὶ ὁρισμένον. Et Plato eam versari ait circa τὰ ὄντα ἢ τὰ μὴ ὄντας ὄντα.

III. An Subjectum Logicæ sit Quæstio, vel etiam omnes materiæ de quibus docendi sunt homines?

Casus in summa vet. inter. c. 4.

1. Hic itidem de Subjecto Logicæ in usum posita queritur: Philippus. a. & alij qui hæc statuunt, a nobis in Subjecto Logices non dissentiunt, licet iusto specialioribus verbis illud exprimant.

2. Nam de omni Ente Vero vel Ficto quæstiones institui & homines doceri possunt.

3. Verum non solum querere: sed etiam deliberare, differere, ratiocinari, disputare, concionari possumus.

IV. An Logica Docentis obiectum sit ipsa Ratiocinatio?

1. Subjectum multipliciter accipitur: uno modo pro re considerata in aliqua Disciplina, & quidem vel quacumq: Sic Principia & Affectiones &c. Subjectum dici possunt, vel habente certas conditiones, & hoc in Contemplativis Scientijs dicitur Subjectum Cognitionis, in Practicis Subjectum Operationis.
2. Cognitionis Subjectum, quod alio nomine Subjectum de quo, sive Demonstrationis, Logica non habet, nam hoc est proprium Scientiarum.
3. Operationis vero Subjectum, quod & Subjectu in quo dicitur, est partim omne Ens & Non Ens, partim Ratiocinatio.
4. Nam Subjectum Ex quo sive Materia, sunt species Entis, sive earum conceptus primi, qui ipsis in mente immediate respondent.
5. Subjectum Quod operabitur seu producat, quod alio nomine Effectum vocare possumus, est ipsa Ratiocinatio, quatenus recte aut secus fieri potest. Hoc improprie subjectum, &

LOGIC. LIB. I.

9

¶ per metaphoram sic dicitur, rectius a. Finis.

6. Materiale igitur subiecti sunt res ipsæ sive earum notiones primæ, Formale v. ab ipso fine sumitur interno, videlicet quatenus Secundis Notionibus subijciuntur, hoc est ut clarum dicam, quatenus a nobis intelliguntur & ex illis Ratiocinatio bona aut mala conficitur. Vel alijs verbis, quatenus illas Mens nostra in certas classes disponat atq; distingvat per conceptus secundos; ut quanam ex illis Genera, Species, Subiecta, Prædicata, Propositiones, Syllogismi sint, cognoscat.

Zab. lib. I. de Nat. Log. c. II. & sequent.

V. An Subiectum Logicæ sic Demonstratio, ut Ammonius, aut Syllogismus ut Scotus, aut Argumentario ut Albertus, aut modus sciendi ut Avicenna, aut Oratio ignoti manifestativa ut ex Neotericis quidam, vel deniq; Secundæ intentiones sive Ens Rationis ut Thomas voluit?

1. Hic inter Subiectum Adequatum, quod omnia in Arte considerata complectitur, & inter principale, quo omnia aut plerq; in Arte

A s

Arte

10 CONTROVERSIARVM.

Arte referuntur, distingvendum venit.

2. Principalissimum Subjectum est Demonstratio, & earum potissima tñ dñm, Principale Syllogismus, Argumentationes autem reliqua ad Syllogismum referuntur.

3. Adequatum est ipsa Ratiocinatio, quam etiam intelligi volunt Neoterici per Orationem ignoti manifestativam, licet minus commode eam exprimant.

4. Logica n. Argumentationem considerat & omnem Ratiocinationem, etiamsi oratione non exprimatur.

5. Ens Rationis nimis latum est, eo quod a Grammatica etiam & Rhetorica consideratur.

P. Tat. prozm. Log. f. 5. & 6. Zab. lib. 1. de Nat. Log. c. 14. & c. Coll. con. Q. prozm. 5. Goel. p. 14. problem. 14.

VI. An Subjectum Inhaesionis Logicae sit liber & papyrus, an v. Mens hominis.

1. Logicam in mente & in libris contineri non est dubium, utrobique igitur Subjectum habet.

2. Verum quia illa quae in Mente, vera est

Lo.

LOGIC. LIBER. I. II

Logica, qualitas naturalis suum esse naturale habens, unde etiam homo Logicus denominatur: Hec a. quæ in Chartis depicta, est illius tantum imago, certis literis humano arbitrio ad hoc inventis delineata, ut verarum rerum umbram gerant & μνημόσυνα sint, quibus introspectis res ipsas in memoriam nobis revocemus: Mens quoq; verum vera Logica subjectum; Papyrus a. Logica sic per equivocationem dicta ὡς οὐκ ἐμμενεν erit.

1. *Quia autem vox Logica ut patet equivoca est, nec una essentiali Definitione comprehendendi potest, manifestum est veram Logicam definiendam esse, ejusq; Definitionem communibus descriptionibus anteferendam.*

CONTROVERSIA IV.

De Fine Logices

I.

Questio. *Anne Logica sine mentione Finis Externi definiri queat?*

1. *Logica quia instrumentum cognitionis est, ad aliud refertur, & alterius gratia est.*

2. *Quaecumq; a. talia sunt, mentione sue correlati debent definiri.*

An

12. CONTROVERSIARVM

II. An bene differere sit Finis Logices?

Finem Internum qui quasi officium Logices est, si idem quod bene Ratiocinari denotet hoc ipsum esse satis admittimus.

At Externum & ultimum Finem esse nulla modo concedi potest.

III. An igitur in Definitione vox (Ratiocinando) eliminari, & vox (Differendo) commodius substitui possit.

1. *Quandoquidem nominum usus praesertim in artibus conscribendis est arbitrarius, non multū referre videtur quo Termino quis hoc vel illud exprimat, modo Rem teneat.*

2. *Verum enim vero in Definitionibus opera danda est, ut quoties fieri possit in propria significatione vocabula usarpemus.*

3. *Plato equidem διαλέγεσθαι καὶ τῷ λόγῳ χρῆσθαι quae Cic. differere, ratiocinari, & ratione uti vertit, indiscretim dixisse videtur.*

4. *Nobis tamen hoc posterius magis placet quia propriè accipitur & Logica vim magis exprimit.*

IV. An Finis Logices sit verum a falso discernere?

1. Dum Externum Finem quarimus multi sese offerunt, ut in praeceptis dictum fuit, qui tamen omnes ad hunc unum, v. z. Rerum Cognitionem referri posse mihi videntur.

2. Sin minus, hoc saltem obtineo, hunc inter ceteros eximium esse, quod si fecero, facile concedam huic non longe imparem esse, Verum a Falso discernere.

V. An Logices Finis sit Bonum a Malo discernere.

1. Resp. Non nisi per accidens, quatenus cognitio veri & falsi in his rebus ad discretionem Boni & Mali ulterius refertur.

VI. Quia numerus Quaestionum excrevit, quaeritur in genere, quid de alijs Logicae definitionibus, quae ex proximo Genere, proprio Subiecto & Fine non constant sit statuendum?

Tales tantummodo Logicae Descriptiones aut Definitiones imperfectas esse statuimus, quae propterea non sunt rejicienda, sed suo loco habenda & diligenter examinanda.

Nulla enim tam rudis est & impolita,

quin aliquid ad Logices cognitionem conferat.

Non etenim nos solos sapere, sed alios etiam aliquid intellexisse nobis persuadebimus.

CONTROVERSIA. V.

De speciebus & partibus Logica.

I.

Questio. An aliqua sit Divisio Logices in Naturalem & Artificialem?

1. Cum res sua natura sint distincta, quid prohibet ejusmodi Distinctionem facere.

2. Imò nisi ha satis distingvantur, maximam confusionem & rei obscuritatem sequi necessum est.

Tab. lib. I. c. 2.

II. An Aliqua sit Divisio Logices in Utentem & Docentem?

1. Siquidem Ars qualibet duas habet partes ut loquitur Philosophus 7. Metaph. t. 23. unam qua docet, Alteram qua ex praescripto Doctrinae operetur, idem de Logica statuum erit.

Vt Sigillum in se & cera impressum.

An

LOGICARVM LIBER. I. 15

III. An tota Logica, an v. sola Topica in Urentem & Docentem dispescatur.

1. *Pro tota Respondebimus.*

Coll. con. Q. proxm. 4. art. 2.

IV. An Logica recte dividatur in Iuventionem & Iudicium!

1. *Licet partialis hac sit distributio, tamen si ejus authores sufficienter Inveniendi & Disponendi rationem traderent, & non precipuis pretermisiss, fragmenta quadam nobis proponerent, veniam mereri videretur.*

2. *Nunc cum totam Artem in hisce partibus non explicent, ut mancam & mutilam repudiamus.* Crell, parte communi lib. 1. p. 15.

V. An partes Logicæ recte Constituantur Definitio, Divisio & Argumentatio?

Resp. Sicut Anima, caput & pedes partes hominis.

Coll. con. Q. proxm. 6, in Appendice.

VI. An Logica recte dividatur in communem, & Propriam?

*Cum omnes Scientia & Artes hoc modo
divi-*

16 CONTROVERSIARVM

*dividantur, Cur non etiam Logica hoc iure
gandeat?*

Est Averr. in p̄fat. lib. I. post Analyt.

VII. An in Apodicticam, Diale-
cticam & Sophisticam?

*Qui hac Divisione utuntur, quæ conu-
nia sunt omni Ratiocinationi non prætermi-
tunt.*

*Quamobrem cum re nobiscum conveni-
ant, propter verba illis bellum indicare non
foret utile.*

*Renneman. in Resp. Apolog. adversus SKerb. p. 49.
156. 188. 215. 221. De ordine harum partium inter
se, ex c. 2. t. ult. lib. I. Blench.*

VIII. An Topica recte præcedant
doctrinam de Syllogismis & Propo-
sitionibus?

*Hoc videtur Arist. Innuere de interpre-
tat. c. 11. t. 2. & lib. I. priorum Analytic c. 1. t. 6.
non tamen necessario sequitur. potest enim
quis prius scribere ea quæ posteriori loco sunt
collocanda. Et vicissim. 8. Topic. c. 11. t. 4
Analyticorum mentionem facit.*

CONTR-

LOGICARVM

LIBER II.

De Prædicabilibus.

Controversia I. De Prædicabili-
bus in Genere.

I.

Questio. An quæstiones remotæ ex
Doctrina Prædicabilium in Por-
phyrio, merito remotæ?

R. Merito, quia quarunt de universalibus
pro denominato. Tat. p. 8. b.

II. An Prædicabilia sint necessaria
pars Logicæ?

1. Necessaria quidem ejus pars sunt, &
quidem ita necessaria, ut sine his nulla Logica
esse possit.

2. At v. ut separatim ita tractentur, non
est omnino necessarium. A multis n. junctim
cum Prædicamentis, vel sparsim in Logica
sunt exposita.

3. Nihilominus, quia eorum cognitio mox
in principio Logices & postea fere ubiq; requi-
ritur

B

18 CONTROVERSIARVM

ritur, admodum utile fuerit ea mox in principio accurate tractare?

III. An Prædicabilia ad Locos Inventionis possint referr?

1. Certum est in Locis Inventionis quod Generis & Speciei &c. Mentionem fieri, alio plane modo & alio fine.

2. Hic docetur quomodo Res seu Terminales Simples apprehendi, ad invicem conferri & de se invicem prædicari debent. Ibi vero ut Loca proponantur ex quibus Argumenta ducere, & Materia traditur ex qua ratiocinari possumus.

IV. An plura sint Prædicabilia quam quinque?

Videtur etiam quod Ens sit Prædicabile: siquidem de pluribus prædicatur. Tat. f. 7. &c.

Resp. Si Prædicabile & Universale Materialiter accipiatur pro omni eo de quo universale denominativè prædicatur, siue pro omni eo quod potest esse in multis; conceditur. Sin vero formaliter, siue Secundo Intentionaliter, nequaquam.

V. An numerus Prædicabilium sit sufficiens?

1. Tot sunt Prædicabilia quot sunt prædicandi Modi. At nulla prædicatio reperiri potest quæ non ad aliquem modum in Prædicabilibus traditum referatur. Ergo :

Flac. lib. 2. c. 5. & 6.

VI. An Universale sit Genus ad illa quinque ?

1. Multa quidem absurda hinc sequi videntur, non tamen alia quam quæ facile evitari possunt, quando quis inter Prædicationes Exercitas & Signatas, hoc est Reales & Logicas diligenter distinguit. Tat. fol. 7. b.

VII. An universale sit Substantia vel Accidens ?

Resp. Neutrum, quia ista sunt divisiones Entis Realis. Universale a. ut hic accipitur est Ens Rationis. Tat. fol. 8. a.

VIII. An Definitio sit Prædicabile ut vult Flacius ?

1. Quia hic tantum terminos simplices consideramus & eos tantum qui specialem modum prædicandi habent, merito Definitionem rejicimus, quæ ex Genere & Differentia componitur, nec aliter quam illa de Specie prædicatur.

CONTR0VERSIA RV M 20
CONTR0VERSIA. II.

De Gènere & Specie.

I.

AN Genus possit definiri?

1. Genus est Genus Generis Generalissimi utpote Entis, ideoq; supra se Genus aliud non habere videtur, Quod si ita fuerit, nec videtur definiri posse.

2. Verum attendum est, quod etiamsi Genus Univocum Essentiale non habeat, Accidentale tamen, quale est Universale vel Pradicabile habere possit. Idcirco etiam saltem Descriptio ejus admittenda fuerit.

II. An Definitio Generis sit Quid-ditativa vel Descriptiva? Tat. f. 10.

1. Quidditativum duplex est, Pure, vel per Additamentum.

2. Conditiones ejus quod possit Quidditativè definiri sunt: 1. Sit Ens positivum. 2. Ens per se unum, non per Accidens. 3. Ens Reale non Rationis, hæc n. quidditativè per additamentum definiuntur. 4. Sit Universale non Singulare. 5. Sit Ens Compositum, non simpliciter simplex.

AN

21. LOGIC. LIB. II.

III. An Genus possit esse æquivo-
cum? *Tat. f. 10.*

IV. An Genus definiatur ut In-
tentio Secunda, an v. ut Denomina-
tum? *Tat. p. II. a.*

V. An Genus possit servari in una
specie? *Tatar. p. II. a. Coll. connimb. in Isag.
Proph. c. de Specie Q. I. art. 2.*

VI. An Concedenda sit hæc Pro-
positio: Genus est Genus? *Tat. p. II.*

VII. An Genus recte definiatur
per Speciem? *Tat. f. 18.*

Resp. Quod non in ordine ad individua.

VIII. An Genus sit Totum, an vero
Pars? *Goclen. Prob. parte. 2. f. 21.*

*Resp. Totum Universale, sed Pars Sub-
stantialis cujusq. Speciei.*

IX. An Genus insit Speciei, an
contra? *Gocl. part. 2. f. 22. Resp. utrumq.*

X. An rectius Genus, an v. Defini-
tio respondeatur ad quæstionē Quid
est? *Gocl. Prob. part. 2. f. 26.*

XJ. An sit Genus aliquod præter
Synonymum? *Gocl. part. 2.*

XII. An quicquid Generi inest
B 3 Spe-

Speciei quoq; inerit? Gocl. part. 2.

XIII. An Genus sit Materia an vero Forma? Gocl. lib. 2. prob. 16.

Resp. *Modo hac, modo illa.*

XIV. An Genus possit dividi in Supremum, Medium & Infimum?

1. *Medium multis dicitur modis: 1. Positione ut centrum in circulo. 2. Participative ut Rubedo inter colores. 3. Metaphorice. Ut Virtus medium extremorum. 4. In predicatione, quod de alijs, & de quo alia predicantur. quo modo Genera media dicuntur.*

XV. An Genera a Materia, Species a Forma differat? KeeKerman, Syst. Log. p. 58.

1. *Fuerunt qui nihil differre dixerunt, nos Analoga quidem esse concedimus, & differre etiam in multis affirmamus.*

2. *Analoga sunt. 1. quia ut Genus Specie ita Materia Formâ est imperfectior. 2. ut Materia ad Formas: ita Genus ad Species est indeterminata. 3. ut Materia ad Formas oppositas: ita Genus ad Differentias potentiam habet.*

3. *Differunt. 1. quia Genus de Speciebus*

non

non vero Materia de Formis in quid prædicatur, 2. Genus est Ens completum, directe in Prædicamento aliquo collocatum: Materia v. incompletum. 3. Accidentia Genus, Materiam v. nullam habent.

XVJ. An Genus possit prædicari in Quid de Specie, si quidem ejus pars est?

1. Genus non est pars Speciei nisi compositione Metaphysica, atq. hac ratione Genus quoq. Metaphysicè concretum erit, significans & Formaliter ipsum Abstractum, & Suppositum quoq. totum, cujus pars est.

Quod cum ita sit, nihil impedit quo minus de suo Toto, v. Specie in concreto prædicetur. Tat. f. 17. b.

XVII. An Genus & Species sint Relata?

1. Relata simul sunt natura, et Genus prius est Specie.

2. Deinde unum per alterum ex toto non definitur.

3. Sciendum ergo, quod Materialiter quidem unum altero prius sit, Formaliter v. simul, illo modo, non. hoc v. sunt Relata.

24 CONTROVERSIARVM

XVIII. An Species ut Species sit
Universale seu Prædicabile?

1. Species specialissima, quatenus talis de
multis individuis prædicatur, ideoq; & Uni-
versale & Prædicabile est.

Secundo, Genus de Singularibus non præ-
dicatur nisi per Species, eatenus igitur quoq;
est Prædicabile.

An Species Specie natura prior?
Gocl. prob. part. 2.

An ultima Species sit quæ pro-
xima Individuis? Idem. ibid.

An Mas & Fæmina Species ani-
malis? Gocl. prob. part. 2.

XIX. An Individuum sit Prædi-
cabile? Tat. f. 13.

1. Individuum non est Universale, sed de
uno tantum prædicatur, nec individuorum
scientia haberi potest, siquidem infinita sunt.

2. Idcirco cum Prædicabilia omnia sint
Universalia, & ut tota Logica propter Philo-
sophie cognitionem reperta; Merito ex Prædi-
cabilibus & probabiliter e tota Logica ex-
cluduntur.

XX. An Individuum definiti pos-
sit?

Quate.

1. Quatenus Secundo Intentionaliter consideratur definiiri potest. Nam eo modo Genus & Differentiam propriam, licet Accidentalem habet.

2. At cum pro re ipsa accipitur, Philosophi hac de re iudicium, 6. Metaph. c. 15. habemus, ubi Singularium neq. definitionem neq. demonstrationem esse asserit.

3. Etenim ut ὑπαρξίς τοῖς κατ'όλον non competit, ita nec ἰστία τοῖς κατ'ἑκαστα. Vbi ὑ. ἰστία specialis non est, ibi nec λόγος ἰστιάδης esse potest. Coll. connimb. in 1 sag Porph. c. de Specie Q. 3. art. 2 Keckerm. Syst. Logic. p. 69.

XXI. An Individua specie differant?

1. Specie differre dicuntur ea qua sub eodem Genere collocata Formis Essentialibus distinguuntur.

Hoc cum Individuis non competat, neq. illud.

XXII. An concedatur propositio;
INDIVIDUUM EST SPECIES?

Affirmatur, suo modo.

XXIII. An Individua sint Species
Specialissimæ, Goel. prob. part. 2.

XXIV. An Sol, Luna, Mundus sint
Individua, vel Species?
Cocl. prob. part. 2.

CONTROVERSIA. III.

De Differentia.

I.

Questio. An Differentia & Forma
sint idem? Keckerm. Syst. Log. p. 82.

1. *Analogi quidem sunt, quia ut Differentia Genus: ita Materiam Forma determinat. Interim vero diversa sunt. 1. quia Differentias habent & Accidentia, Formae v. nequaquam. 2. Forma causa est, Differentia non. 3. Differentia Genus, Forma Materiam respicit.*

II. An Differentia sit Species?
Suo modo intellectum concedi potest.

Tat. f. 17. b.

III. An sicut Species diversum
Prædicabile constituit a Genere,
quia illa prædicatur in Quid de plu-
ribus differentibus Numero, hoc v.
de differentibus Specie: ita Differen-
tia

tia Specifica aliud constituat Prædicabile a Differentia propria vel communi, quia illa de pluribus differentibus Numero in Quali, hæc de differentibus Specie prædicatur?

Resp. Negatur.

Quia prædicari in Quid Generi & Speciei competit aquivoco. Genus n. partem essentia sua prædicatione exprimit, Species v. totam. Differentia v. tam generica quam specifica in Quali Essentiali Una voce prædicantur, quia utraq. sua prædicatione partem tantum formalem exprimit. Tatar f. 16, d.

Prædicatio completa, est in qua tota rei natura Formaliter affirmatur.

CONTROVERSIA IV.

De Proprio.

1.

AN Proprium sit species Accidentis?

Accidens duobus modis accipitur, 1. prout opponitur illi quod per se est, atq. ita Proprium non est Accidens. 2. prout opponitur ei quod

28 CONTROVERSIARVM

quod est Essentiale: ita Proprium Speciei Accidentis esse potest, siquidem de essentia Speciei non est.

II. An Proprium sit Prædicabile?

Videtur non esse Prædicabile, quia non est commune. Verum respondetur, quando sumitur pro Secunda Intentione, est commune omnibus Proprijs Specialibus & Singularibus. Tum pro Prima Intentione est commune omnibus sue speciei In dividuis. Tat. f. 17. & 19.

III. An Propria passio realiter distingvatur ab absoluto cuius est passio? Tat. p. 19. a.

CONTROVERSIA V.

De Accidente.

I.

AN Proprium & Accidens sint distincta Prædicabilia? Tat. f. 17. & 18.

Asseritur, quia habent diversos prædicandi modos. Proprium convertibiliter & per se prædicatur: Accidens communiter & per accidens. sive: Proprium est accidens per se, Accidens v. ut hic accipitur Accidens per accidens, unde diversi modi prædicationis fluunt.

CON.

LOGIC. LIBER. III. 29

CONTROVERSIARVM

LOGICARVM.

LIBER. III.

De Predicamentis

CONTROVERSID I.

De Æquivocis. Univocis & Deno-
minativis.

I.

Questio. An de Homonymis, Syno-
nymis, Paronymis agere sit Gram-
maticæ, an vero Logicæ?

Ramus in Scholis.

1. Si justus censor adhibeatur, hanc litteram
facile dirimet.

2. Grammaticus de his agit quatenus vo-
cabula complectuntur, & eorum Affectiones
hactenus explicat, dum aliquid ad emenda-
tam structuram latini sermonis facere adver-
tit.

3. Logicus, utpote qui in veritatem oculos
intentos habet, longe aliter in his versatur,
unde etiam aliter ac Grammaticus ea definit.

4. Grammaticus Æquivoca tantum in
specie dicit:

Logicus

5. Logicus quid sint, & quot eorum species docet, & quomodo in Definendo & Arguendo veritatis causa distinguenda monet.

6. Grammaticus Synonyma vocat, expatiari, deambulare, item pomum & malum.

7. Logicus Hominem & Equum respectu Animalis, vel Animal respectu illorum.

8. Grammaticus de Paronymis seu Adiectivis, & Abstractis seu Substantivis docet, quod illa variantur per tria Genera, hac non.

9. Logicus quomodo Abstractum de suo Subiecto predicetur in concreto. Sed hac ita manifesta sunt, ut lippis & tonsoribus ignota esse nequeant.

II. An Æquivoca commune nomen habeant?

1. Nomen est vox significativa. At equivocum plura significat. Ergo unum nomen esse non videtur.

2. Nomen tria habet: Materiam, qua est sonus: Deinde Formam, qua est soni ipsius configuratio. Denique Significationem, qua est nominis perfectio & Actus secundus.

3. Quia autem Æquivoca eundem sonum

& eandem configurationem, hoc est, eandem
Materiam & Formam nominis, idem quoq;
& commune nomen habere statuentur, Toletus
& Conimb. in Prædic. c. de. Æquiv. Q. I. art. 3.

III. An Æquivoca possint Definiri?

1. Unumquodq; eorum antequam disting-
vatur, per se definiri nequit.

2. At si omnia ad unum conceptum Logi-
cum generalem revocentur, nempe quod sint
æquivoca, sub hac ratione describi possunt.

Toletus. & Connimb. Q. I. art. 3. de Præd.

IV. An omne vocabulum sit Æ-
quivocum?

1. De Substantijs affirmatur, significant. n.
veras substantias & depictas.

V. An aliquis Conceptus mentis?
sit æquivocus?

Affirmatur, quia 1. significat rem cujus
est conceptus. Deinde ejus nomen. Tertio se-
ipsum mediate. Tat. p. 25. c.

VJ. An de Deo & Creaturis aliquid
univoce prædicari possit?

1. Si hoc statueretur, & talis prædicatio
Logico examini subijcienda foret, multa inde
absurda subsequutura essent, quæ ut evitemus,
nega.

negativa potius subscribimus. Gocl. part. I. probl.

VII. An *Æquivoca* possint esse *Univoca*?

1. *Etiam, diverso respectu, ut Animal latrans & canis piscis, respectu Canis sunt Æquivoca, respectu Animalis Univoca.* Tat. f. 25.

VIII. An *Univoca* recte dividantur in *Essentialia & Accidental*a?

Cōnnumbr. De prædic. cap. de æquiv. Q. 2. art. 1.

IX. An *Concretum Accidentale* significet *Formam Denominantem*, an v. *Subjectum Denominatum*?

1. *Formaliter & per se significat ipsam Formam abstractam, Materialiter v. & de rigore sermonis significat Subjectum.*

Tatarp. 25. d.

X. An omne *Concretum* sit etiam *Denominativum*?

1. *Quando large accipiuntur, conceditur. aliàs homo, animal &c. Concreta sunt non Denominativa.*

2. *Concreta, quia non important Formam distinctam, a suis denominatis.*

Tat. p. 26. lit. a.

LOGIC, LIBER, III. 33
CONTROVERSIA II.

De Duabus Divisionibus.

I.

Questio. An divisio totius observanda ad Logicam spectet?

1. Siquidem primo ad ordinanda Prædicamenta confert.

2. Deinde Modos Essendi explicat, unde Modi Prædicandi fluitant & diriguntur; eodem jure illam ipsam quo Prædicamenta & Modos Prædicandi Logica concedere cogimur. Ramus,

CONTROVERSIA III.

De tribus Regulis.

Questio. An cum alterum alteri tribuitur tanquam Subiecto, quicquid de Attributo dicitur illud etiam de Subiecto dicatur?

1. Dubitationem movet. quia Substantia dicitur de Homine tanquam de Subiecto. At interim de Substantia dicitur, quod sit omnium Substantiarum supremum Genus, quod de Homine dici nequit.

C

Tum

34. CONTROVERSIARVM

2. Tum etiam de Substantia dicitur, quod non omnis Substantia sit Mortalis, quod neq; homini competit.

3. Verum ad prius respondetur, quod Substantiam esse Genus, non eodem Predicandi Modo de Substantia dicatur, quo Substantia de Homine. quo modo, tantum Regula intelligenda fuit.

4. Ad Posterius, quod potius negetur de Substantia quam de ea dicatur.

H. An Diversorum Generum, Diversæ semper specie sint Differentiæ?

1. Contrarium potius videtur. Nam Actio dividitur per suas Differentias in Naturalem & Voluntariam, item Situs per easdem in Naturalem & Voluntarium. quæ tamen diversa Genera sunt.

2. R. Quod Regula intelligatur de Differentijs Essentialibus & proprijsime dictis.

3. Tum notandum, quod eadem sæpè videntur esse Differentiæ, quæ prorsus diversæ sunt, & nominatenus tantum conveniunt, ut quando Actio dicitur Voluntaria, tantum Actiones a Ratione profectas cum consilio Complectitur.

plectitur. Quando a. Situs dicitur Voluntarius, etiam Situs Irrationalium competit.

CONTROVERSIA. IV.

De Prædicamentis ipsis in Genere.

Quæstio. An Prædicamenta ad Logicam pertineant?

1. Siquidem Logica non de Rebus ipsis, sed de Notionibus Secundis agit. Prædicamenta v. nihil aliud quam ordo quidam Rerum sive Notionum Primarum sunt; nihil ad Logicam spectare videntur.

2. Verum tamen quia nullus Artifex verfatur in ignota materia; Logica v. docet fabricare instrumenta indagandi veritatem; necessarium est ut Materiam quoque ex qua hæc instrumenta conficiat, qualitercunque notam habeat.

3. Instat aliquis, illam Cognitionem ex Realibus Scientiis, Physica, Ethica &c petendam esse; in promptu est Responsio, prius Logicam esse discendam quam Philosophiam seu Scientias Reales.

4. Nec Faber ferrarius discipulum ad Physicam ablegat ut Metallum cognitionem inde

hauriat; sic neg. Logicus ad Philosophum.

5. Logicus igitur rerum cognitionem habeat, non quidem exactam ut Philosophus, sed quanta ad Operationem seu instrumenti huius fabricam sufficit.

6. Unde in Pradicamentis de Homine agitur ruditer, in Physicis eruditè, de virtutibus in Pradicamentis imperfectè, in Ethicis multo perfectius.

7. Et ut res exemplo fiat manifestior. in Aurifex perfectam auri vel argenti cognitionem non requirit, sed quantam ad vasa aurea & argentea conficienda sufficere intelligit: ita Logicus tantam Rerum sive Notionum Primarum notitiam habebit, quanta ad ejus institutum sufficit, perfectiorem Philosopho concessurus. Zab. lib. 2, de Const. Log. c. 2. & c. diligenter, Toletus.

II. An Categoriarum usu vel possessione ad Logicam spectent?

1. Utrumq; sane dici potest: Nam res considerata, hoc est, Notiones Prima usu tantum Logici sunt, quando v. modum considerandi attendimus, hoc est: quatenus sunt Pradicamenta, quod est, quatenus Secundis Notionibus

bus

bus substernuntur & apta ad prædicandum redduntur &c. De possessione ejus sunt.

III. An Prædicamenta ad locos Inventionis recte reducantur?

1. Id quidem nonnulli facere tentarunt, Substantiam videlicet ad Subjecta, Quantitatem & Qualitatem ad Adjuncta, Relata ad Dissentanea, Actionem & Passionem ad Effecta. Quando & Habere ad Adjuncta, Situm & Ubi ad Subjecta. Sed quam ineptè peritiores judicaverint.

2. Reduci quidem possunt, sed magno Logices cum detrimento, & tamen non nisi vires omnes, & omnem suum usum amittant.

3. Nam Prædicamenta sunt Notiones Prima, & in illis docetur Simplicium Apprehensio, utilia sunt ad Genus & Differentias investigandas, Definitiones constituendas, fundamentum sunt Prædicationum & Materia differendi, Deniq; generalem rerum notitiam & si quæ sunt alia subministrant.

4. Loci Inventionis sunt Notiones Secunda & Conceptus Relati, Argumenta præbent quibus Quæstio disputabilis probari aut rejici possit, neq; Terminum Absolutum in se quæ-

quam recipiunt. ut *Planta, Visus, Iustitia, Virtus, Dominus, Motus Gemma, Linea*, non sunt in aliquo *Loco Inventionis*.

s. Nam si *Plantam, Gemmam ad Subiectum, Visum, Iustitiam, Lineam, Virtutem, ad Adjuncta, Dominum ad Relata, Motum ad Effecta* referas;

Quæro in hisce *Enunciationibus*:

Gemma est in annulo comprehensa; estne Gemma Subiectum?

Linea est Curva; estne hic Linea Adjunctum?

Virtutem comitatur Gloria; estne virtus Adjunctum Gloria?

Dominus non est Domus; estne Dominus ibi Relatum?

Generatio est Motus; estne Motus ibi Effectum?

6. Qui ergo *Locos Inventionis* cum *Prædicamentis* aut hæc cum illis confundit, album & nigrum mihi non distingvere videtur.

IV. An de *Prædicamentis* sit *scientia Logica*, habens pro *Subiecto* adæquato aliquod commune *Intentionale Univocum* Decem *Prædicamentis*?

Si

1. Si Scientia dicatur, illud univocum dici potest, Universale ordinabile in genere.
Tar. p. 22. c.

V. An Prædicamenta agant de Rebus, an v. de vocibus?

Resp. De Rebus Primæ Intentionis, finitis, limitatis, Univocis, incomplexis principaliter agunt; de Terminis v. secundariò.

2. Unde infinitum, ut Deus. Secundæ intentiones, Transcendentia & reliqua dictis opposita ad Prædicamenta non spectant.

Tar. f. 23, lit. a & b. Coll. connimb. in Proxm. in Categorias.

VI. An Prædicamenta sufficientes tradita? Affirmatur pro instituto. T. f. 24. l. b.

VII. An quidditas cujusq; speciei prædicamentalis, etiam simplicis ut Albedinis &c. Sit composita ex duabus Realitatibus?

1. Non est inconueniens etiam simplex esse compositum, ex Realitate potentiæ Generis, & Realitate Actuali Differentiæ, sive Realitate Superiori, & Realitate illam contrahente. Tar. f. 17. a.

VIII. An Prædicamenta tantum sint Decem? nec plura nec pauciora?

40 CONTROVERSIARVM

1. Quidam hunc numerum non posse demonstrari existimant, Et si vel maxime possit, hoc Metaphysicæ esse.

2. Alij ex sufficiente rerum divisione, a posteriori eum comprobare nituntur.

3. Nobis satisfacit, præsertim cum a præstantissimis Logicis sit approbatus, & sufficienti inductione jam pridem confirmatus.

4. Nullum siquidem Incomplexum hætenus datum est, quod ad unum horum 10. Genarum referri non potuit, exceptis qua lex jubet excipere, Flac. lib. 3. Log. Gen. c. 2. Tat. de Prædicament. Q. 1. f. 22. d. Coll. conimb. cap. de prædic. Q. 2. art. 1. &c. Arist. 1. post. 32. t. 6. & 14. tantum septem enumerat.

IX. An singulæ Categorix perfecte definitæ?

1. Si non perfecte, attamen recte. ut n. perfecta rerum cognitio hic non requiritur: ita nec definitio.

2. A Posteriori Ergo hic tantum describuntur, quatenus ad prædicationes constituendas concurrunt.

X. An Species & Genus sint in diversis Prædicamentis?

1. Illud innuere videtur Arist. c. 8. t. 32.

Dum

*Dum Scientiam dicit Relatum esse, Physicam
v. Scientiam Qualitatem. Nos Genus &
Speciem in eodem esse Prædicamento semper
dicimus.*

CONTROVERSIA. V.

De Substantia.

I.

Questio. An Substantiæ recte divi-
dantur in Primas & Secundas?

1. Videtur quod non, 1. quia ad neutrum
membrum refertur Deus. 2. quia ipsum divi-
sum v. Substantia ad alterum membrum v. z.
ad Substantias Secundas pertinet.

2. Resp. Substantia non dividitur in Pri-
mas & Secundas prout sumitur Primo inten-
tionaliter, sed Secundo intentionaliter pro toto
ordine.

3. Nec inconueniens est, membrum divi-
sionis prædicari denominative de diviso.

II. An Deus sit in prædicamento
Substantiæ Logico?

1. Quia Deus in enunciatione ponitur,
omnis v. enunciationis materia ex prædica-
menti petitur tum ad Questionem: Quid est

C 3

DEUS

Deus? recte respondetur: est Substantia, Speciem Substantiae quis esse facile crediderit.

2. Verum tenendum, quantumvis mentis nostra aciem intenderimus, Deum Quid sit, & Qualis, in hac vita sufficienter nos nequaquam cognoscere & concipere, ideoq. nec loqui de eo accurate posse; sed si quid fuerit, id nō apud & analogice fieri.

3. Quando a. ad Regulam hac applicamus, ipse solus Ens & Substantia, reliqua Entis umbræ, ipse infinitus, reliqua finita, nullum Genus nullā Conspeciem habens. Tat. f. 28. a.

II. An aliqua Substantia sit in Subiecto?

1. Arist. cap. 5. Categ. t. 14. Obijcit partes Substantiarum.

Verum sciendum, quod proprie non sint in Subiecto, juxta Definitionem supra traditam.

IV. An Substantiae aliquid sit contrarium?

1. Sunt quidem & Substantiae contrariae, ut Ignis & Aqua, sed non per se hoc est, primo & quatenus tales, sed de utroque, id est secundo per & propter qualitates.

V. An Substantia recipiat magis & minus?

I. Si due Substantia conferantur κατὰ τὴν ἰσότητα in Categorijs collocata, nequaquam una magis Substantia, Corpus, Animal, aut tale quid fuerit quam altera, sin v. κατὰ τὴν ἰσότητα in ordine collocata inter se conferantur, concedi utiq; poterit, Individua magis Substantias esse quam Species, & has quam Genera.
Tat. p. 29. lit. c.

VI. An sola Substantia recipiat contraria?

1. Videtur Oratio, itemq; Opinio, que non sunt Substantia etiam contrarietates recipere, siquidem modo vera modo falsa sunt. ut Plato sedet, Vera oratio est eo sedente, as postquam surrexit falsa.

2. Verum enim vero longe dispar ratio est. Substantia sui alteratione recipit Contraria, Oratio v. sui subjecti mutatione, ipsa eadem omnino manens. Arist. Categ. c. 5. t. 22.

CONTROVERSIA VI.

De Quantitate.

I.

Questio. An Quantitati aliquid contrarietur?

Mag.

1. Magnum & Parvum, item Multa & Pau-
ca species Quantitatis contrarie apparent, at
rectius ad Relata referuntur.

2. Ac etiamsi Quantitates esse, conceda-
tur, tamen Regula manet: Quanto nihil est
contrarium. Hac n. non respectu ejusdem
magna & parva dicuntur, sed diversorum.

3. Alias mons nunquam diceretur parvus,
nec quum magnum, quod tamen frequentissi-
mum est.

4. Et propterea non recte contraria di-
cuntur, cum eodem respectu non intelligan-
tur. Arist. c. 6. t. 19. & sequent ad 25.

II. An Locus sit alia species Quan-
titatis à Superficie?

Si Locus pro spacio accipiat, omnino. Sin
pro superficie continentis, Materialiter qui-
dem eadem species est & ejusdem quantitatis,
id est, equalis est. Formaliter a. equalis qui-
dem, sed diversa species. Tat. f. 31. lit. c.

III. An Linea, Superficies & Corpus
sint species Quantitatis distinctæ ab
invicem & a rebus per ea Quantis?
Tat. f. 32. b.

IV. An Quantitas sit Genus Li-
near?

Linea

1. *Linea* dicitur *Quanta*, nullum v. *Genus* in concreto de sua *Specie* predicatur, ideoq. minus congruum *Linea* *Genus* *Quantitas* assignatur.

2. *Quantitas* accipitur vel in *Abstracto*, & sic *Linea* *Genus* non est, sed potius *Longitudinis*, *Latitudinis*, *Profunditatis*.

Vel in *Concreto* pro re *quanta*, hoc modo *Linea* *Species* *Quantitatis* est, hoc est *Quanti*.

V. An *Tempus* & *Locus* sine *Species* *Quantitatis*?

1. Aliud est *Quantitas*, aliud *Quantum*, hoc iterum per se vel propter aliud, hujus postremi *Quanti* *Species* sunt *Tempus* & *Locus* sic generaliter accepti. 2. *Species* v. horum scz. *Hora*, *Dies*, *Modius*, *Peculum*, &c. propriè *Quantitates* sunt.

3. *Ubi* v. & *Quando* non sunt idem quod *Locus* & *Tempus*: sed affectiones ex his ortæ, unde & singulares constituunt categorias.

CONTROVERSIA: VII.

De *Relatis*.

I

An

An Relatum per suum Correlatum
definatur? *Tat. f. 34. lit. d.*

II. An Relata sint simul Natura?

I. Scibile & Scientia, item Sensus &
Sensibile relata sunt, Scibile tamen Scientia
& Sensibile Sensu prius est.

Nam positis illis, non statim hæc ponuntur.
Multa enim Scibilia sunt, de quibus adhuc
nulla est Scientia.

2. Resp. Vera est hæc Regula quando ut-
raq; actu vel potentia sumuntur. Nihil enim
actu scitur vel sentitur nisi etiã sit Scientia &
Sensus. Neq; quicquam est Sensibile aut Sci-
bile potentia, nisi etiam de illis possit haberi
Scientia. &c. *Arist. c. 7. t. 18. 19. 20. 21.*

III. An Relata conversim alia ali-
orum esse dicantur?

I. Si Relata secundum esse fuerint, &
Correlati conveniens nomen assignetur, utiq;
Sin minus, de illis hæc proprietas non est in-
telligenda. ut *Anis & Ala*. *Arist. c. 7. a t. 9.*
usq; ad t. 16.

IV. An aliqua Substantia possit
esse Relatum? puta partes, Substan-
tiarum, Caput, pes &c.

Rela-

LOGICARVM LIBER. II. 47

I. Relata secundum dici esse possunt, quia aliquo modo sunt eorum quorum sunt partes, attamen quia per se esse, ut anima, & cognosci sine illis possunt, proprie Relata non sunt.

Arist. c. 7. t. 22. & seq. 28.

V. An qui plures habet Filios plures habeat Paternitates? A.

I. Ad multiplicationem Concretorum non sufficit nec requiritur multiplicatio Formarum seu Abstractorum, sed requiritur & sufficit multiplicatio suppositorum, ut paternitas in pluribus, plures facit patres. At plures in uno paternitates unum tantum faciunt Patrem. Exemplum in Bellar. l. 3. de Christo. c. 4. Tat. f. 35. lit. d.

CONTROVERSIA, VIII.

De Qualitate.

I.

AN omni Qualitati aliquid sit contrarium? Arist. c. 8. t. 24. Flavio & pallido nihil contrarium dicit, cum tamen qualitates sint.

II. An omnes qualitates recipiant magis & minus?

Dubio.

1. Dubitare quis potest de Iustitia & reliquis virtutibus, quæ latitudinem aliquam non admittere videntur, tam etiam de Figuris, Triangulo, Rotundo &c.

1. Ille licet in se non recipiant, tamen eorum subiecta ab illis magis vel minus talia dicuntur, ut hic illo iustior. Haec licet concedatur, quod cum reliquis qualitatibus per omnia non conveniant, tamen etiam quodammodo de suis subiectis secundum magis & minus dicuntur, ut unum altero rotundius.
Arist. c. 8, t. 17. & 26. ||

CONTROVERSIA. IX.

De reliquis sex prædicamentis.

I.

AN Actio & Passio sint distincta prædicamenta?

II. An Passio sit natura posterior Actione?

1. Licet Relata sint, & eatenus simul Natura; tamen quia Actio Passionem dignitate superat, & quomocumque ei existendi causa est, etiam prior Natura dici potest.

Legatur Arist. de priori, c. 12, t. 7, Categoriarum.

AN

LOGIC. LIBER. III. 49

III. An Quando & Ubi habeant
Contraria?

1. Videntur Prius & Posterius, Præteritum & Futurum, item Infra & Supra, Dextrorsum & Sinistrorsum contrariari, quæ tamen Temporis & Loci differentia sunt.

Resp. Relata potius hæc sunt quam contraria, & Relatorum potius quam Prædicamentorum Ubi & Quando species sunt. Si quidem ad aliud atq; aliud idem Prius & Posterius dici potest, & similiter reliqua.

CONTROVERSIA. Ultima.

De modis Habendi.

I.

AN ad Logicam pertineat explicare
quot modis vocabulum Habere
dicatur? A.

CONTROVERSIARVM

LOGICARVM.

LIBER. IV.

DE ENUNCIATIONE.

CONTROVERSIA. in C. II. & III.

De Nomine & verbo.

D

Quæ-

Questio. An doctrina de Nomine & verbo ad Logicam pertineat?

1. *Quod in una Scientia homogeneous est, in altera merito heterogeneous judicatur.*

2. *Verum hoc est, cum eadem res eodem prorsus modo in diversis Scientiis traditur.*

3. *At cum Grammaticus de Nomine & verbo agat, quatenus convenient Numero, Genere, Persona &c. hoc est, congruam orationem constituent: nihil a re alienum commississe videtur Logicus, si de iisdem aliquid præceperit, quatenus Partes Enunciationis sunt, & Veram aut Falsam Enunciationem vel neutrum constituent.*

Ramus in Scholis. Goel. p. 3. Probl. 3.

II. An Nomina & Verba Composita, etiam Conceptus simplices denotent? cuiusmodi est: Aurifex.

Licet quodammodo absolum videatur, nihilominus cum Conceptus Simplicitas, non ex verbis sed mentis potius imaginatione aestimanda sit, atq; conceditur. Cat. f. 45. b.

III. An necessaria sit distinctio Nominis & Verbi in Finitum & Infinitum? Cum

Enim Verba & Nomina quadam Infinita esse nemo negare possit, eorum v. ratio in Enunciationibus, per omnia Finitis non sit similis, ad dijudicandam Enunciationum naturam, horum quoque cognitionem omnino requiri arbitramur. Ramus in Scholis.

IV. An Obliquus Casus possit esse principalis pars Enunciationis?

In quibusdam singulare est, ut: Legitur a Cicerone, Ramus. Cæsar. Tat. III, c. II. Gocl. p. 3. probl. 4.

V. An Nomen & Verum solæ partes Enunciati sint?

Reliquas minus principales quidem esse concedimus. Cæsar. tract. 3. c. 5. Tat. p. 45.

VJ. An idem Subjectum & Antecedens, Prædicatum & Consequens?

Si proprie loqui liceat, Subjectum & prædicatum partes Simplicis Enunciati, Antecedens & Consequens Compositi esse statuuntur. Gocl. p. 3. prob. 16.

CONTROVERSIA: in C. IV.

De Oratione.

I

D 2

Qua-

Questio. An Orationes Poëticæ & O-
ratoricæ ad Logicam spectent?

*Doncæ Logica, ut a Rameis fit, pro fa-
cultate ratiocinandi de quacunq; Materia, &
propter quemcunq; Finem accipiat, sive ut
persuadeat, sive ut impetret, sive ut aliud quip-
piam efficiat, etiam ha aliquid juris in Logica
obtinebunt.*

*At dum Logica, ut a Peripateticis pleriq;
fieri solet, pro tali ratiocinandi facultate sumi-
tur, quæ tantum intendit Verum a Falso
discernere, merito à possessione hac exharedi-
tantur. utpote quæ neq; Veritatem neq; falsita-
tem in se continent.*

II. An omne Axioma, sumptum,
in lata significatione, ut in Ramo fit,
esse aliquid, aut non esse denotet?

*Id vetant Orationes Imperativa, Opta-
tiva. &c. de quibus supra, Gocl. part. 3. prob. 13.*

CONTROVERSIA. in C. V.

De Enunciatione.

AN Enunciatio possit ex solo Ver-
bo constitui? ut pluit.

Vocalis

LOGIC. LIBER. III. 33

Vocalis quidem & scripta poterit. Mentalis minimè. *Cassar. tract. III. c. 10.*

II. An Enunciatio sit conceptus⁹ compositus? *A. Tat.*

III. An Axioma & Enunciatum sint idem?

Stoici Axioma q. sententiam intellexerunt, propterea pro eodē habuerunt. Peripatetici Axioma pro dicto fide digno accipiunt, proptereaq. angustius esse volunt quam Enunciationem. Nos, quia verba valent ut nummi prout usus obtinuerit, ita habendum existimamus. Gocl. p. 3. prob. 7.

IV. An Oratio sit Genus Enunciationis?

Quando Oratio strictè accipitur pro eo tantum quæ πρὸς φησιν dicitur, neutquam Enunciationis Genus haberi potest, ut ex Maximis de Genere ostenditur. large a. accepte voce pro Mentali, ut ita loqui liceat, Vocali & Scripta, nihil impedit quo minus concedi possit. Gocl. p. 3. probl. 8.

V. An Propositio & Enunciatio sint idem?

*Usus obtinuit hæc pro eodem usurpari,
D 3 rectius*

54 CONTROVERSIARVM

rectius tamen Propositio pro parte Syllogismi foret habenda. Gocl. p. 3. probl. 14. & p. 4. probl. 5.

CONTROVERSIA. in C. VI.

De Affirmatione & Negatione.

I.

AN Affirmatio sit Negatione prior?
Conceditur. Voit. p. 208. Gocl. part. 3. probl. 21.

II. An Affirmatio & Negatio affirmationes Enunciati?

Affirmativam tenemus. Gocl. p. 3. probl. 18.

III. An omnis Enunciatio sit Affirmativa vel Negativa?

Negat Tatar. lib. 1. priorum f. 59. c. Exempli Gratia: Chimera est, vel non est, negat affirmat negat, sed est mixta qualitatis. Non affirmat, quia nulla affirmativa vera est de non Ente; at hæc vera est. Non negat, quia principalis copula non negatur &c. Nec ratio dari potest, cur magis Negativa sit quam Affirmativa.

CON-

LOGIC. LIBER. IV. 55
CONTROVERSIA in C. VII.

*De Enunciatione Universali, Particu-
lari, Indefinita &c.*

I.

AN Particulare Enunciatum quan-
do exponitur per rem certam, ma-
neat Particulare? *Negatur.* Gocl, p, 3.
probl. 26.

II. An Subalternæ sint oppositæ?

*Opponuntur quidem in Qualitate, at-
dum respicimus definitionem Oppositarum
enunciationum, qua proprie ita dicuntur, in-
promptu est judicare, Subalternas non esse
oppositas, cum una non neget quod altera
affirmat.*

III. An Subcontrariæ sint Oppo-
sitæ?

*Cum de eodem intelliguntur, oppositæ
revera sunt, aliâs non.*

IV. An Subcontrariæ possint esse
pariter impossibiles?

*Quando de diversis rebus accipiuntur,
negari non potest, ut quædam animalia in a-
quis possunt vivere: de terrestribus: quædam
non: de aquatilibus.*

Ceteroquin nunquam pariter falsa sunt, multo minus impossibiles. Flac. p. 367.

V. An contradictio sit pars Inventionis?

Contradictio Simplicium Terminorum eo spectat, hac non. Ramus.

VJ. An Definitiones & leges Oppositarum recte assignatae? *A.*

Tar. p. 48. & 49.

VII. An Contradictio possit esse in uno Enunciatio? *Gocl. p. 3. prob. 23.*

VIIJ. An prima Regula de Æquipollentijs sibi constet? *A. Cast. 3. 6. 25.*

JX. An Veritas & Falsitas proprie competant Enunciato?

Competunt etiam aliqua ratione Simplicibus Conceptibus, nempe veritas Incomplexa & Transcendentalis, Verum non aqua ratione, quia Enunciationi intrinseca sunt, simplici conceptui non nisi ad extra.

X. An vera sit Enunciatio quæ convenit cum rebus, an v. quæ cum mente ejus qui eam profert consentanea est?

Ille Logice vera est, hac vero Ethice. Gocl. p. 3. probl. 19.

LOGIC. LIBR. IV. 17
CONTROVERSIA in C. IX.

De Enunciatione una & pluribus.

I.

AN Enunciatio Multiplex sic una?

Distingvendum inter compositam & Multiplicem, illa potest esse una quidemmodo, hac non.

CONTROVERSIA in C. IX.

De Futuro contingenti.

I.

AN propositiones de futuris contingentibus, stante infallibili præscientia Dei possint esse indeterminatæ veræ? *Tal. p. 51.*

Propositio contingens potest dupliciter esse determinata, v. z. de esse, hoc est, ita ut ejus contradictoria sit possibilis, vel de possibili, hoc est ita, ut ejus contradictoria sit impossibilis. Hoc modo nulla enuntiatio contingens est determinate vera, illo modo potest.

Dei a. Præscientia non tollit rerum Contingentiam.

II. An in futuris contingentibus, naturaliter altera contradictionis pars sit definite vera?

DS

Hoc

58 **CONTROVERSIARVM**

Hoc si statueretur, multa sequerentur absurda, quae apud alios legi possunt. Tenenda a. est Regula.

Non quia oratio est vera aut falsa, res est vel non est, sed contra. Zab. p. 138. Tat. p. 50. Flac. p. 294. Arist. de interp. c. 9. Cic. de fato.

IIJ. An praeterita & praesentia possint dici contingentia? & eadem operâ, an vera sit Regula: Omne quod est quando est, necessum est esse.

Contingentia sua natura possunt ratione certi temporis evadere necessaria, quod de praeteritis & praesentibus est statuendum.

CONTROVERSIA in C.X.
De Enunciationibus. Secundi & Tertij adjecti &c.

I.

AN Copula EST, sit pars Enunciationis?

Resp. minus principalis.

II. An Doctrina de Enunciationibus Infinitis in Logica utilis?

Una saltem utilitas est, quod docet Affirmativas à Negativis internoscere, quod qui igno-

ignorat, Syllogismum legitimum a vitioso ne-
scit dignoscere, & per consequens Verum a
Falso nequit distinguere. Gecl. p. 3. probl. 12.

CONTROVERSIA Ultima.

I.

AN Afirmatio Affirmationi, an v.
Negatio fit contraria.

*Alia est contrarietas in Re, alia in modo
enunciandi, de illa hic non agimus, propterea
negationem Affirmationi contrariam esse asse-
rimus. Affirmationes a. duas potius repu-
gnantes quam contrarias dixeris.*

APPENDIX.

I.

AN Enunciatio possit esse pars E-
nunciationis?

Resp. Potest, Diverso respectu.

CON-

60 **CONTROVERSIARVM**
CONTROVERSIARVM
LOGICARVM
LIBER V.

DE SYLLOGISMO.

Hujusq; Libelli Primi.

CONTRORSIA in C. I.

De Syllogismi Definitione & partibus.

Quaestio. An Syllogismi Genus sit
Oratio?

*Idem hic respondendum est, quod supra
respondimus, quando quaesitum fuit, an Genus
Enunciationis esset.*

**II. An Argumentatio sit Genus
Syllogismi?**

*Etiam si indiscretim pleriq; his vocibus
utantur, tamen doctrina causa non inconve-
niens fuerit, unum alterius Genus statuere.*

**III. An Conclusio sit pars essentia-
lis Syllogismi?**

*Syllogismus sumitur tripliciter. 1. pro Pra-
missis. 2. pro Conclusionem. 3. pro toto Com-
posito. Primo modo ejus pars essentialis non
est, posterioribus omnino.*

*Vnde etiam intelligi potest, qua ratione
Conclusio, Effectus Syllogismi, itemq; Formale
dicatur.*

An

IV. An omnis Syllogismus constet ex Enunciationibus?

Videtur instare hic Syllogismus:

Si omnis homo curreret,

Et iuniperus esset homo,

Certe curreret.

V. An omnis Syllogismus sit Hypotheticus? *Tat. f. 82. a.*

VI. An Medius Terminus sit Conceptus Simplex, an v. integra Enunciatio? *prius affirmamus. Goel. probl. 6.*

VII. An Medius Terminus ingrediatur Conclusionem? *Negatur. Goel. probl. 26.*

VIII. An Major Propositio aliquando dicatur $\pi\rho\omicron\sigma\lambda\eta\psi\iota\varsigma$, id est, Assumptio? *A. Goel. probl. 40.*

CONTROVERSIA, in C. III.

De Conversione Modalium.

I.

AN Necessaria Affirmans sive Universalis sive Particularis necessario convertatur?

Obijcit Flaq. p. 372. Necessum est omnem Gram-

Grammaticum esse hominem, non tamen necessarium videtur quendam hominem esse Grammaticum. Ergo erronea videtur sententia Aristotelis, qui hoc asserit.

CONTROVERSIA. in C. IV.

De Syllogismis Absolutis in 1. Figura.

1.

AN Prima Figura merito primum locum obtineat, an vero Tertia?

1. Duplici nomine sibi merito primum locum vendicat. Primo, quia reliquis est perfectior, Deinde quia illarum fundamentum est.

2. Perfectior, quia actu principia Syllogismorum continet, reliqua solum potentia: tum quia omnis generis quaestiones potest concludere, quod reliquis est denegatum.

3. Reliquarum fundamentum & principium, Quia nisi ad hanc reducantur & quasi examinentur, de illarum consequentia & concludendi necessitate potest dubitari.

4. Adde, quod maxime sit naturalis, utpote qua Majori Extremo supremum locum tribuit, Medio medium, Minori infimum reservavit.

varit, quod in reliquis non servatur.

5. Quod v. Tertia quidam primum locum assignant, eo quod Medius Terminus in ea utrobique precedat, adeo frivolum est, ut mirum sit quemquam hac ratione uti ausum fuisse.

Goel. probl. 33.

II. An Syllogismus Particularis vel Negans dicatur, Cujus omnes partes tales non sunt? *Affirmatur.*

Goel. probl. 21.

CONTROVERSIA in C. V.

I.

AN Syllogismi Proprii sint in Prima & Secunda Figura? *Goel. probl. 46. Tartaretus, lib. 1. Prior. p. 6. l. c.*

CONTROVERSIA in C. VI.

I.

AN Secunda, & Tertia Figura habent necessitatem illationis? *Affirmatur. Goel. probl. 35.*

II. An possint Secunda & Tertia Figura carere? *Negatur. Zab. lib. de Quarta Fig. c. 10.*

An

64 CONTROVERSIARVM

III. An ex ambabus Præmissis Singularibus, sequatur Conclusio particularis?

I. Si Singulares ex multis Singularibus, compositæ sint, Conceditur, aliâs non inferitur particulare proprie dictum. Causa est, quia non potest plus esse in Conclusionem quam in Præmissis. Goel. probl. 41.

IV. An aliquando in Tertia Figura Conclusio sit universalis?

Affirmatur, quando vtz. Propositio est universalis & Termini Assumptionis reciprocantur. Goel. probl. 44.

V. An omnes Figuræ per Expositionem possint probari?

VJ. An per Impossibile? Tat. lib. 2. priorum f. 65.

CONTROVERSIA in C. VII.

I.

AN Modi indirecte concludentes admittendi?

Ars debet imitari Naturam. Modi indirecte concludentes non modo non imitantur Naturam, sed contra naturalem concludendi in-

inclinationem progrediuntur: Ergo in Arte non ferendi.

II. An detur Quarta Figura.?

Datur quidem, sed quia non est Naturæ imitatrix, non est necessaria, nec in usu, idcirco sciri quidem potest, sed usurpari non debet.

Zab. integr. lib. de 4. Fig. Flac. lib. 5. c. 14. p. 1. Goel. probl. 36.

CONTROVERSIA in C. XXV.

I.

AN in uno Syllogismo sint plures?

Termini quam tres? Negatur.

Goel. Prob. 56.

LIBELLI SECVNDI.

CONTROVERSIA in C. I.

I.

AN uno Syllogismo colligantur plures Conclusiones?

Mediate quidem plures colligi dicuntur, nimirum quæ consequuntur ad illam quæ immediate colligitur, ejus nempe conversa, subalterna &c. Quicquid n. sequitur ad consequens bonæ consequentiæ, etiam sequitur ad antecedens. Tat. 2. Priorum p. 79. b.

E

CON:

CONTRÖVERSIA.
CONTRÖVERSIA in C. II.

I.

AN perpetua sit Regula: Ex Veris
nil nisi Verum sequitur?

*Si bona sit Forma Syllogismi, Affirma-
tur. Flac. lib. 5, c. 7-Goel. probl. 24.*

CONTRÖVERSIA in C. XXIIJ.

I.

AN Inductio sit Argumentatio? *A:*
Goel. probl. 48.

II. An ex paucis perfecta inductio?

*Pro materia & rerum conditione, quan-
doq; ex paucis perfecta iudicatur, quando ni-
mirum Caterorum similis ratio praesumitur.*

*Goel. probl. 49. Tat. 2. priorum f.
87.*

CONTRÖVERSIA in C. XXIV.

I.

AN Exemplum sit pars Inventionis,
an v. Forma argumentationis?

*Quoad Materiam quidem est Locus
Inventionis, verum quatenus non colligit eo-
dem modo suam Quaestionem sicut Syllogis-
mus?*

*mus, sed Simile quasi a Simili; idcirco aliam
Argumentationis Speciem constituit.*

II. An Syllogismus Expositorius
sit revera Syllogismus?

*Syllogismus proprie loquendo non est,
sed imperfecta quadam Argumentatio, velu-
ti Exemplum. Flac. p. 449, Zab. p. III,
Goel. probl. 42.*

APPENDIX.

I.

AN Compositus Syllogismus sem-
per sit Propositionis Affirmatae?
Pro ut Affirmatam quis intellexerit.

II. An Syllogismus Hypotheticus
sit Syllogismus? *Goel. prob. 64.*

III. An derur Syllogismus Copu-
latus? *Goel. prob. 55.*

IV. An Disiuncto Syllogismo pos-
sit inveniri definitio? & an peratur,
Principium? *Illud Negatur, hoc Affir-
matur. Tat. f. 74. b.*

CONTOVERSIARVM
CONTOVERSIARVM
LOGICARVM.

LIBER. VI.

DE DEMONSTRATIONE,

Ejusq. Libelli Primi.

CONTOVERSA in C. I.

I.

Questio. An Scientia & Opinio pos-
sit esse de eodem?

I. *Cum Scientia sit certa quadam & sine
dubitatione rei cognitio, Opinio a. semper cum
dubitatione conjuncta. Nemo v. simul de eâ-
dem re certus esse & dubitare potest. perspi-
cuum est eundem de eadem re, simul Scien-
tiam & Opinionem habere non posse.*

Tat. p. 98.

II. An possit demonstrari, quid sit
res? *Negatur.* Tat. p. 100.

CONTOVERSA. in C. II.

I.

An detur aliqua Demonstratio, qua-
lem Aristoteles describit?

*Etiam si nova Philosophia id negare non
veretur, tamen contrarium ita manifestum*

est

LOGIC. LIBER. VI. 69

est, ut soli lumen afferre videatur, qui hoc ipsum probare velit. Gocl. part. 4. prob.

II. An aliquid de novo sciamus.

Plato scientiam nostram nihil aliud quam Reminiscenciam esse voluit, cujus sententia subscribere non possumus. Tat. 2. post. p. 87.

III. An in Demonstratione pro Majori Terminò ponatur Affectio, an v. ejus Genus?

Resp. Utrumlibet. Genus n. ejus utpote necessarium ad nominis explicationem præcognitum esse oportet, neq. hic cum sumitur, ut Genus sumitur, sed ut nominis explicatio, quæ eam nomine idem est. Zab. lib. de convers. Demonstr. in Definitionem.

CONTROVERSIA. in C. III.

I.

AN possit demonstrari quod causa Affectiois sit ejus causa?

Negatur, hoc n. dato, sequeretur eam habere priorem causam, & sic non esset prima & immediata, quod tamen ut sit Demonstratio requiritur.

70 CONTROVERSIARVM
CONTROVERSIA. in C. II. & IV.

I.

AN necessum sit omnes Propositiones in Demonstratione τῶ δῖον esse summe necessarias?

Resp. in Demonstratione ab Externis causis, non necessum est Minorem esse necessariam, Reliquas est. Zab. de propof. neces. c. ult.

II. An καὶ ὅλα & Reciprocum idem? N.

Ut facultas loquendi & ratiocinandi reciproca sunt, non tamen καὶ ὅλα, Flac. p. 742. 746. & 7.

III. An gradus necessitatis sint leges conformandarum Artium?

Respondetur fieri non posse.

CONTROVERSIA. in C. VII.

I.

AN vitium sit Demonstrare per alterius Scientiæ Principia?

Excipe Subalternas, quales Zab. solas Mathematicas esse statuit. utpote Musicā Arithmetica, Opticam & Mechanicam Geometria, qua tamen ejus sententiā potius ca-
dem

*dem Scientia, quam diversa & subalterna sunt. Ex hisce Subalternam principia mutua-
re ex Subalternante non est vitium.*

*Sed præter Subalternas etiam Heteroge-
neas idem facere, colligi videtur ex Arist. 1.
priorum. c. 13. t. 13. ad finem. De quo in disputa-
tione dicetur. Elac. p. III.*

CONTROVERSIA in C. VIII.

I.

AN Scientiæ subiecta sint æterna &
incorruptibilia? *Affirmatur. Tat. 2.
post. Anal. p. 93. a.*

CONTROVERSIA in C. IX.

I.

AN Demonstratio possit fieri per
communia principia?

*Extrinsecus quidem ad Demonstrationem
conferunt, verum nisi prius per proprios ter-
minos contrabantur; Ipsam Demonstrationem
Principalem ingredi nequeunt. Tat. p. 92.*

CONTROVERSIA in C. XIII.

I.

AN in Potissima Demonstratione
Mediū semper sit causa Majoris Ex-

tremi? *Affirmatur.* Zab. lib. de medio
Demonst.

II. An ut existimat Averroes. De-
monstratio Potissima sit specie dis-
tincta a Demonstratione rē dīōi.

*Siquidem essentielles differentias distin-
ctas non habent, nec specie distingui creden-
dum est, sed leuiter tantum & accidentarie.*

Zab. de speciebus Demonstr. c. 13. 4. .6.

III. Ultra perfectior Demonstratio
ab effectu; an v. a causa Remota?

Respondetur pro illa. Zab. de speciebus
Demonstrationis. c. 7.

CONTROVERSIA in C. XXIX.

I.

AN unius rei plures dentur Demon-
strationes?

*Unius rei una est causa que satisfacit
Questiōi propter quid. & per hanc unica
datur Demonstratio potissima.* Flac. p. 674.

LIBELLI SECVNDI.

CONTROVERSIA in C. I.

I.

Qua-

Questio. An tantum quatuor sint
Quæstiones Scientificæ?

*Reliquæ ad has reduci possunt, & hæc in
quibusdam rebus pauciores. Tat. 2. Post.*

P. 99.

CONTROVERSIA. in C. IV.

I.

An Definitio possit demonstrari?

*Definitio est principium & finis Demon-
strationis, eo quod ex hac exstruitur & in
hanc Convertitur, quod tamen cum distinctio-
ne est accipiendum. Essentialis nunquam de-
monstratur, sed præcognoscitur, Causal's par-
tem sui unam per alteram demonstra.*

*Zab. lib. 4. de Meth. c. 14. 15. & 16. Tat. 1.
post. p. 92. d.*

CONTROVERSIA: in C. XI. |

I.

An definitio Subjecti vel Affectionis
sit Medium Demonstrationis?

*Pro Definitione Subjecti facit Tatar-
tus. p. 104. Nos Zabarella potius tuemur par-
tes, qui illud ex Accidente statuit lib. 1 c. 20.
& 21. de Med. Demonst. Verum Affectionis*

E. 5

de.

74 CONTROVERSIARVM.

definitionem, eamq; causalem semper pro Medio adhiberi ostendit.

II. An Medium in Demonstratione sit Forma Subjecti?

Resp. Rare. Zab. lib. 1. de Med. Demonstr. c. ult.

CONTROVERSIA. in C. XIII.

^{I.}
An Negatio sit Differentia? late sumpta? *Casarius.*

II. An possit fieri aliqua Divisio vel Definitio?

Impedire videtur, quod hoc facturis rationes cognoscat, quod cum nemo facile possit, neq; definire aut dividere poterit.

III. An Genus rectius in Species quam Differentias dividatur?

Resp. illud. Cæsar. r. 8. c. 10.

IV. An omnis Divisio possit reduci ad Dichotomiam?

Egre. Flac. lib. 1. dial. c. 24. Casarius.

V. An Divisio conferat ad partes Definitionis notificandas? *Zab. lib. 3.*

de Meth. c. 10.

Per se quidem non notificat; sed tamen

pra-

*præstat ut ordine procedamus in Definitione,
inquirenda, atq; hac ratione non parum con-
fert.*

CONTROVERSIA in C. XVII:

I.

An unius Effectus in diversis diversæ
sint causæ?

*Resp. Si diversa illa sint ὁμοῦσα, cau-
sa una etiam talis erit. Sin Synonyma, etiam
Synonyma causa erit, quæ deniq; secundum
Analogiam sunt eadem, causam analogiā can-
dem habebunt.*

II. Utra causa Prior sit, propior ne
Effectui, an magis universalis?

Resp. propior Effectui.

CONTROVERSIA in C. XIX.

I.

An Principia nobiscum congenita?

*Tantum potentia & inclinatio ad assentien-
dum Principijs, quam primum Terminos co-
gnoverimus.*

APPENDIX.

I.

An admittatur Ordo Definitivus?

*Hunc prorsus tollit Zabarella de Methodis
lib. 2.*

CON.

76 CONTROVERSIARVM
CONTROVERSIARVM
LOGICARVM

LIBER VII.
DE Syllogismo probabili
Ejusq;, sive
TOPICORUM.
Libelli Primi.

CONTROVERSIA. in C. IV.
I.

Quaestio. An Quaestio Simplex Diale-
ctica subjiatur.?

Quo ad explicationem affirmatur, quoad
confirmationem vel refutationem, in quan-
tum simplex, negatur. Rennem, in Resp.
Ap. p. 193.

LIBELLI SECUNDI.
CONTROVERSIA in C. II.
I.

Quaestio. An ordo in locis Topicis
tradendis a Ramo Observatus pos-
sit admitti?

Ut dicam quod res est, videtur si non pra-
feren

*ferendus: omnino equiparandus ordini a quo-
vis alio Methodice & compendiose hanc rem
tractante observato.*

II. An labor Rami & aliorum qui
præcepta Logica exemplis Poëtarū
& Oratorum illustrarunt reppen-
dendus?

*Nequaquam, sed laudibus potius efferen-
dus & imitandus.*

III. An Maximæ Logicæ ex Defi-
nitionibus Locorum erui possint?

*Ne logices quidem peritissimo hoc facile
fuerit præstare, nedum ejus Tyroni, cujus gra-
tia præcipuè Logica præcepta conscribi & ex-
plicari debent.*

JV. An illis Maximis carere pos-
simus?

*Non sine maximo studiorum & Philoso-
phicarum dissertationum detrimento & ja-
ctura.*

V. An Notatio & Definitio No-
minis idem?

*Diversa quidem sunt, sed interdum coïn-
cidunt & hac plerumq. illa est latior.*
Gocl. lib. 2. probl. 11.

An

78 CONTROVERSIARVM
VJ. An Definitio & Definitum dif-
ferant?

*Re conveniunt, Ratione differunt. Gocl.
lib. 2, pro. 33. Renn. in Resp. Ap. p. 197.*

CONTROVERSIA in C. JV.

I.

An Partes sint priores Toro? *Voit. p.
218. Gocl. lib. 2. prob. 4.*

*Resp. Priores Natura, Simul Tempore,
Posteriores Consecutione.*

CONTROVERSIA in C. VII.

I.

An Opposita eidem attribui possint?
Gocl. lib. 1, prob. 50.

*Non Actu & ejusdem respectu. Voit. p.
240.*

II. An uno Disparatorum posito,
reliqua removeantur?

Resp. in Abstracto, non in Concreto.

III. An contradicentia referan-
tur ad Topicam, vel ad librum de in-
terpretatione?

Resp. ad utrumq. sed diversa ratione.

An

IV. An Relata sint Opposita? Affirmo. Gocl. lib. 1. prob. 76.

CONTROVERSIA in C. IX.

I.

An Conjugata & Notatio ad Grammaticam vel Logicam spectent?

Diversa ratione ad utramq. Alb. Voit, p. 208.

II. An causa possit definiri?

Quatenus causa à priori definiri nequit, à posteriori tamen per effectum describi potest. Gocl. lib. 1. prob.

III. An sit aliqua causa Exemplaris? Putandum.

JV. An causa sine qua non vera causa sit?

Siquidem neq. efficit rem, neq. constituit, neq. alterutri horum ut fiant, opem fert, inter causas veras non est numeranda. ut Remissio Peccatorum proximi, est causa sine qua non Remissionis peccatorum nostrorum. Cic. lib. de fato duas pag. ante finem, de hac questione idem statuit.

V. An causae recte dividantur in Externas & Internas?

Internum & Externum dupliciter accipiuntur: Ratione Essentiae & Ratione Loc.

Illo

Illo modo divisio prima causarum intelligenda est, aiâs causa, quæ Ratione loci interna est Ratione Essentia Externa esse potest.

VJ. An Materia sit vere causa?

Causa alia sunt moventes, ut Finis & Efficiens, alia Constituentes; Quaram e numero hæc esse censetur.

VII. An Finis revera sit causa?

Siquidem Effecto posterior est, & ab Effecto producitur, non videtur inter causas locum obtinere. &c.

R. Neg. hæc ratione causam eum statuimus, quin potius ad usum & Effectum rei referimus.

At quatenus ante opus Efficientem movet ad Effectum producendum, revera causa est & appellatur.

Nec ignorandum, idem respectu Generationis Finem, respectu Rei genita Formam dici solere.

VIII. An Generatio & corruptio rectius ad causas, an v. ad Effecta rectius referantur?

In quantum hæc ad Generantem & corruptentem conferuntur, eorum Effecta me-
Quia

rito pronunciantur. at in quantum rem Corruptam vel Generatam respiciunt, causarum sedilia occupant.

Quia v. ut Maxima a Generatione & Corruptione depromuntur, ad Generata & Corrupta habetur respectus, nemo mirabitur quod ad Causas a nobis sint relate.

JX. An in Deum cadant Adjuncta sive Accidentia?

Etiam si vulgariter loquendo id excusari possit: attamen quia accurata ratio id non permittit, nec Antiquitas id permiserat, neq. a nobis permitti aut concedi fas esto.

X. An Non Entis aliqua sint Accidentia? Gocl. lib. 1. prob. 46.

Quale Subiectum, talia etiam sunt Adjuncta, Fictum hoc, Ficta etiam illa. Si vero Aliqua ratione sit, Accidentia etiam habere potest.

XJ. An Locus & Tempus ad causas potius, an v. ad Accidentia referenda?

Locus & Tempus aliquid facere dicuntur, non quod in se & ex se illam vim habeant, sed

F

quod

quod res in illis existentes id ipsum efficiant.

Goel. lib. I. probl. 47.

XII. An Locus sit Subjectum vel
Adjunctum Locati? *Voit. p. 131.*

CONTROVERSIA. in C. XI.

Fe.

AN oporteat Discipulum Credere? *H.*

Renn. contra Skerb. p. 117.

*Non ita quidem, ut non liceat in placita
præceptoris inquirere, & causas siscitari; sed
ut causis datis, etiamsi non statim plane intelli-
gat, aut diversum ipsi videatur, non mox præ-
sumat sibi præceptoris sententiam repudiare,
& ut falsam traducere, sed iudicium suspen-
dat, donec ætate & iudicio maturior fiat, ac
tum deniq; quid verissimum sit eligat & de-
fendat. Idem Renn. Resp. Ap. p. 24. 25.
211. & 27.*

CON

LOGICARVM.

LIBER. VIII.

De Elenchis Sophisticis.

Earumq;

¶

Questio. An Reprehensio Sophismatum pro parte Logices agnoscenda sit? Renn. Resp. Ap. p. 257.

Cognitis recte Ratiocinandi praeceptis, videtur ex iisdem Erronea Ratiocinatio, quoque reprehendi & redargui posse.

Rectum n. index sui & obliqui.

At in genere quidem admitti potest, ex praeceptis Recte Argumentandi, Sophismata etiam confuse cognosci & refelli posse.

Verum, quia distinctam & perspicuam viam quarimus aliorum cavillationes resolvendi, hac ipsa singulari tractatu patefieri debuit. Quod quia non minimum Rationis nostra artificium est, & ad veritatis tutelam magnopere conducit, non ipsa Sophismata, sed Rationem refutandi Sophismata, Partem Logices merito judicamus.

II. An Syllogismus Sophisticus, tum etiam qui manifeste in Materia vel Forma peccat recte Syllogismus dicatur?

Æquivoce, non secus ac Auripigmentum sibi Auri nomen, & Fucus Pulchritudinis ementitur. Tat. lib. 1. p. 122. d.

III. An Regulâ veritatis Falsum quoq; Actû cognoscatur? sive, An rectum sit iudex sui & obliqui?

In totum utiq; negari non potest. Attamen si Falsum & Obliquum sigillatim exponantur, adhuc distinctior & perfectior eorum habetur cognitio. Renn. Resp. Ap. p. 264.

IV. An Doctrina de Elenchis Sophisticis prorsus inutilis?

Alij in Sophisticam doctrinam mitiores facti, non quidem prorsus inutilem esse volunt, attamen cum Præceptis Logices nequaquam confundendam, sed separatim exercitiij Logici loco tradendam judicant.

Nos non modo non inutilem; sed etiam summe necessariam judicamus, ideoq; etiam separatim tradimus, nec cum alijs præceptis Logices eam confundimus. Renn. Resp. Ap. p. 269.

V. An Fallaciæ sint infinitæ, & si hoc, Anne præceptis comprehendi nequeant?

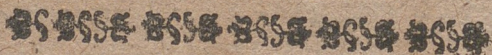
Infinita quidem quoad specialia exempla, quo ad species vero, nulla dari videtur, quæ non sub unam harum 13. cadit. Imò quia Fallaciæ apparentes Syllogismi debent esse, non potest multis modis errari, quin appareat mox Syllogismum non esse.

VI. An Ignotum per æque Ignotum probetur? Sive, An petatur. Principium, quando Definitum Definitione, vel Nomen Notatione probatur?

Sapè quæ per se sunt æque nota, imò eadem, alicui inequaliter nota esse possunt: ideoq; respectu ejus Principium non peti. Tum definitio semper ex natura notioribus & prioribus constare debet.

VII. An Instantia sit Modus solvendi Sophismata? Negatur.

Nam solutio Paralogismi est patefactio Falsitatis ejus, ostendens cur sit falsus. quod Instantia non facit. Arist. Elench. c. 24.

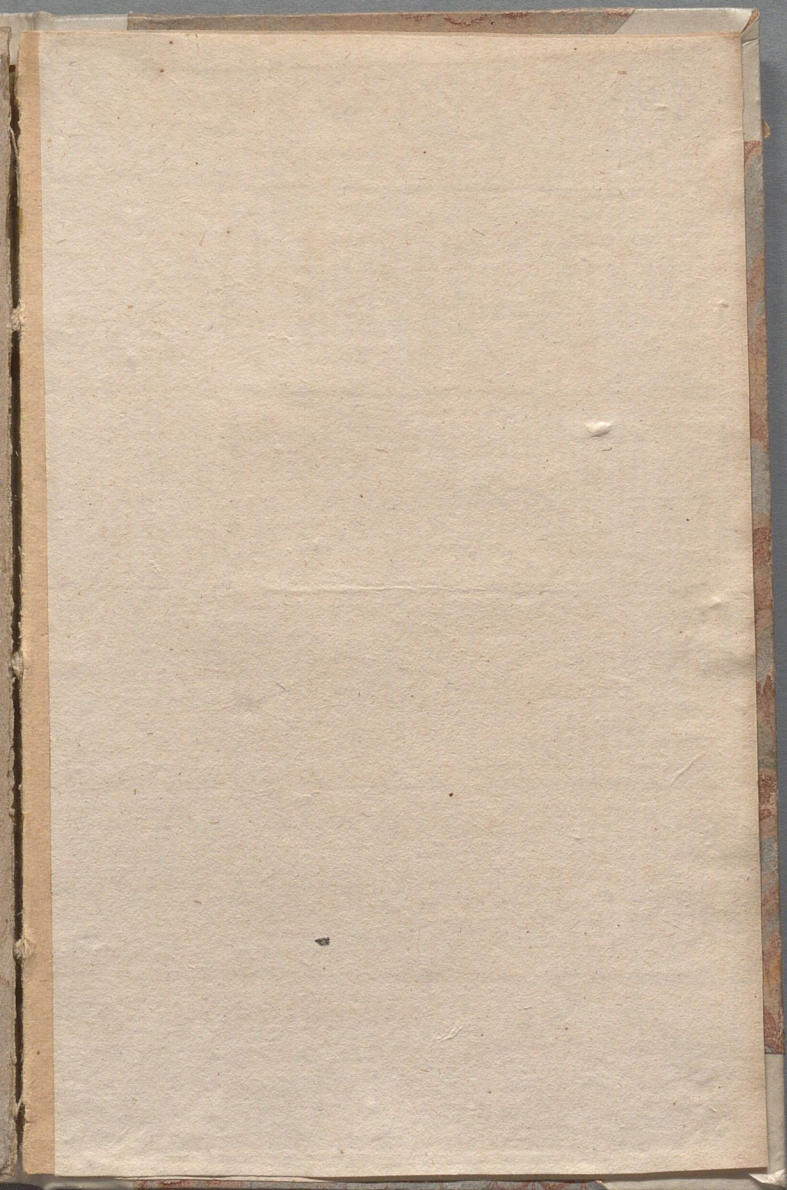
Epigrammata.

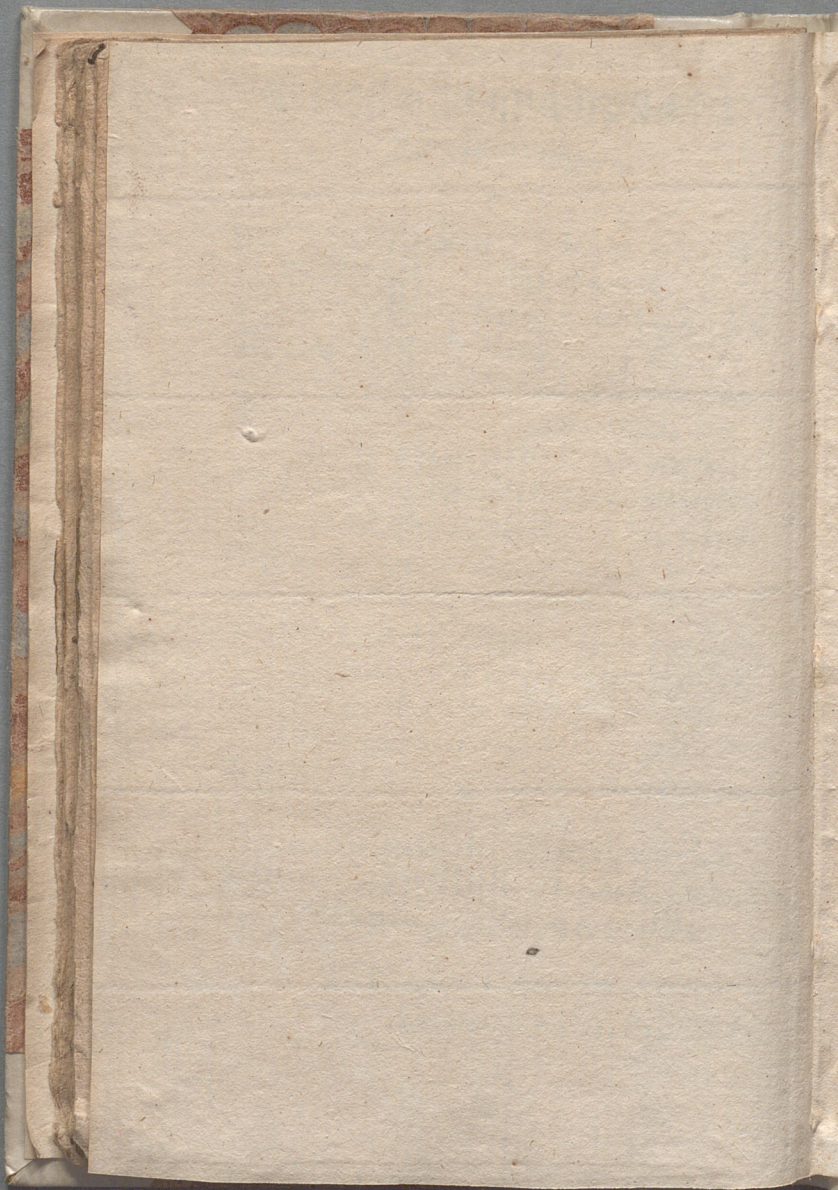
I.

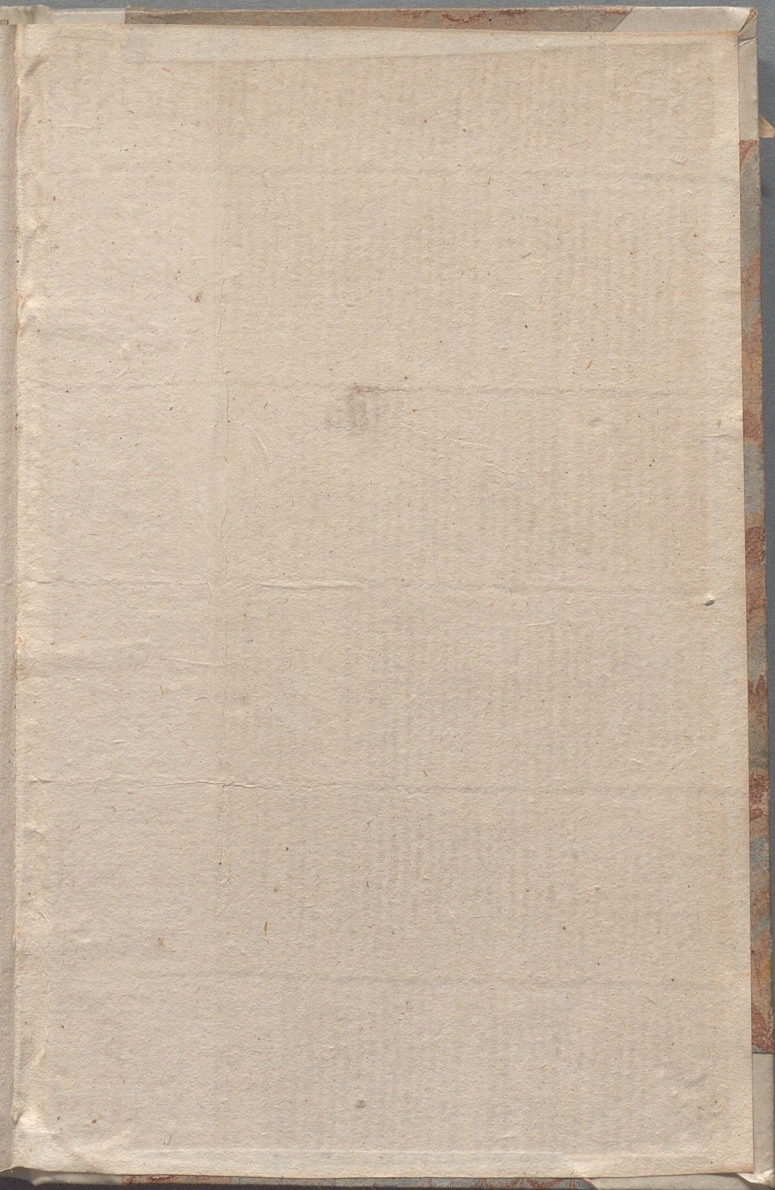

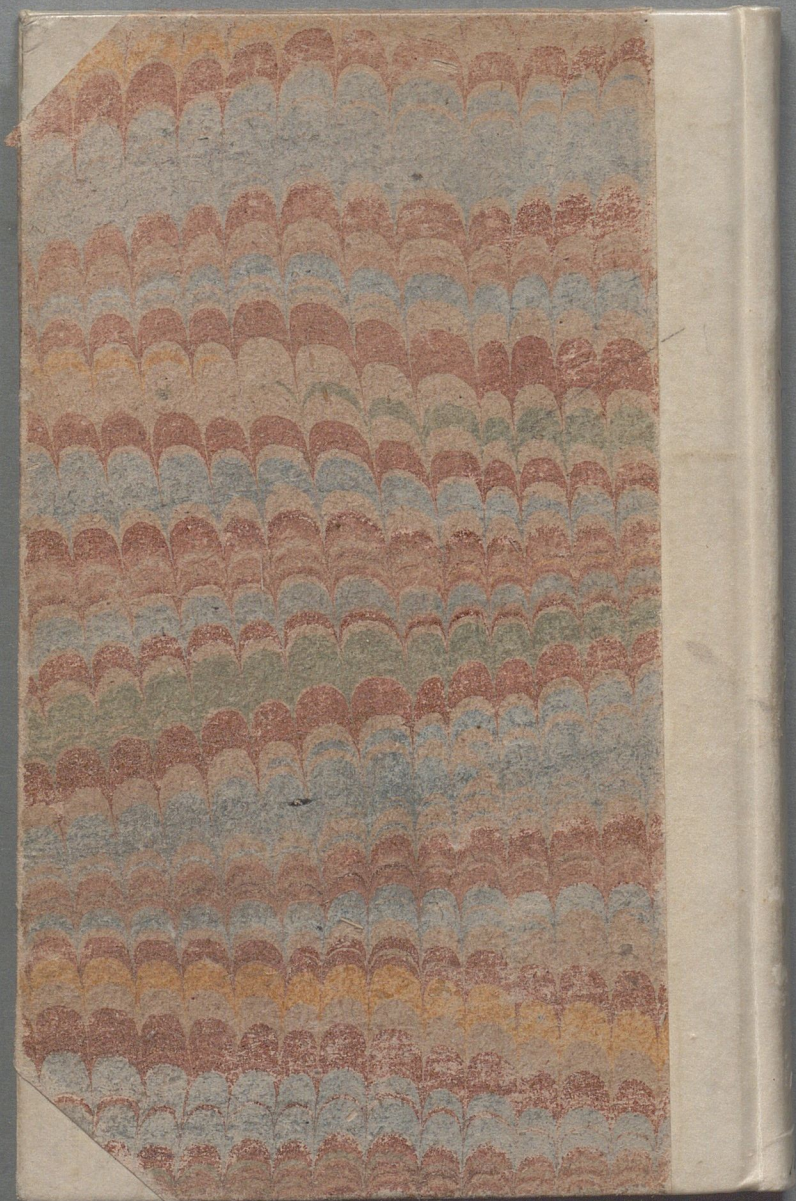
Ates per Gothicos patefacta
nepotibus ulla
Nescio num Logici sint
monumenta libri,
Ante solendum Rudbechum,
maturior etas,
Fervida queis possit rite juventa frui.
Vtra, domi tibi qua, vel alius in urbe supellex
Accidit (oro) tibi gratior? anne tua?
Nostrati nostras authori quilibet, & cur
Exoticos nunquam posthabuisse velit?
Ad minimum ne te pigeat componere messem
Hanc Logicam magnis re tituloq; libris.
Exempli & canonum facta ratione viaq;
Hic qua prehenderas cuncta prehēdis ibi.
Sympatriotarum ergo agimus tibi nomine
grates
Inclute Rudbech! sit tibi prompta salus,
Nestoreos numeres annos, dare multa paterno
Post hac ut possis dulcia grana solo.

M. Ionas Columbus in illustri
Salana poeseos Profef. p.

www.books2ebooks.eu